

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14— „
Pe 6 luni . . . 7— „
Pe o lună . . . 240 „

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon

pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRATIJA:
Strada Zrinyi Nru! 1/a.

INSERTIUNILE

se primesc la adminis-
trație.

Mulțăminta publică și Loc
deschis costă șirul 20 fi.

Manuscrisurile nu se în-
napoiază.

Politica noastră financiară

Motto: „*Ex nihil, omne...*“

Cu toate că la noi s'a dat lozinca: date statistice, cifre, combinații pozitive bazate pe socoteli — voi încerca totuș să scriu un articol, asupra politice, care trebuie să lucreze cu cele mai exacte valori, care nici nu poate exista fără cifrare, asupra politice noastre financiare, un articol — fără cifre.

O singură excepție să-mi iertați însă, să vă reamintesc, ceace de altfel cu toții știți, și ceace va trebui să vă serve drept bază apercipivă pentru celece vor urma și țin să le și fixeț aci încă: o singură serie și sumare de cifre numai, cum ne-o arată „Anuarul băncilor române“, că avem adecă — 145 „Societăți pe acțiuni“, 35 „Insofiri“ și 7 „Societăți comerciale și alte întreprinderi“, cu totalul tot dar 187 „întreprinderi financiare“ înregistrate la Anuarul pe 1912. Această ar fi să fie reprezentanța capitalului românesc, reprezentanța capitalismului nostru.

N'o să vă plictisesc, nici sumând mai departe toate activele, cari stau la baza acestei puteri de instituție românească, n'o să vă înspăimânt de data aceasta, nici făcând comparație între capitalul întreg, care rulează prin scocurile acestor institute și punându-l față 'n față cu exigența, ori puterea întregă, la probabilitate socotită, a neamului nostru. Ar fi și inutil pentru scopul ce-l urmăresc, ba din devălmășagul

atător cifre ați pierde cu siguranță chiar, firul roșu a celorce vreau să vă spun. Și e atât de simplu. Dar scurt și explicit de aci înainte:

Societatea noastră românească de aci de dincoace de Carpați numai societate capitalistă nu e. Evident. Nu am moștenit noi nici latifundiile, nici capitalele bănești, nici expansivitatea aceea financiar-economică, dela înaintașii noștri, cât mult-putinele noastre instituții financiare să aibe caracterul capitalistic. Mult-putinele noastre bănci nu s'au născut atât din profuziunea aceea a capitalului superfluu necesităților existenței, cât mai cu seamă din potențata aceea exigență națională, care nu reclamă numai plasarea superfluului, ci poruncește de-a dreptul capitalului național, ca jertfind chiar interesele proprietarului ca individ, să ruleze acolo unde naționalicește va fi mai bine fructificat. Cu un cuvânt: *la noi nu numai la începutul înființării băncilor noastre, dar astăzi chiar, considerat sub raport exclusiv românesc, se prezintă dreptul de existență al băncilor românești ca o necesitate și astfel, că cererea românească a capitalului e mult mai mare decât ofertul românesc.* Susținerea băncilor noastre e dar o necesitate națională. *Garanția* că plusul cererei nu e ireal, față de, ași putea să zic, apropiata impotență a ofertului românesc, o avem în faptul, că, har Domnului, și sporul de brațe și sporul de pământ, dela 1848 încoace n'ra crescut îndestulitor. Iar că po-

tența ofertului nu a crescut și nu crește în aceeaș măsură, cum crește și a crescut sporul cererei, numai cap de îngrijorare nu ne poate face, servește doar drept cea mai învederată dovadă, că poporul nostru țaran progesează mai repede spre exigențe și cultură, decât noi, mâna de cărturari, haid să ne zicem capitaliști. Iar că progresul acesta al țărânilor nu e nesănătos, e dovadă prosperarea atâtor bănci românești și mai presus de toate faptul, pe care și străinii trebuie să-l constateze, că: „nici un împrumut plasat la noi în țară — de mobil e și poate fi mai mobil — dar de sigur, la nici un caz mai sigur, decât cel plasat la români nu e“.

Să ne tragem dar *concluziunile*: Capitaliile ce le avem nu sunt de ajuns. Ofertele românești nu sunt și nu pot fi îndestulitoare. Cererea e mai mare. Și va crește în măsură mult mai mare decât va putea crește potența ofertului. Iar cererea aceasta, nu numai națională, dar totodată și absolut reală și sănătoasă, n'o putem lăsa nici din punctul de vedere pur economic, cu atât mai puțin din punct de vedere politic, influenței directe a ofertului străin. *El cererea însăși, reală și sănătoasă fiind, o forță națională.* Lipsa potenței ofertului românesc să nu ne îngrijoreze. Proverbul nostru spune doar: „mai mult cu mîntea, decât cu puterea!“

Dar cum?!

Simplu. *Prin concentrare.* Prin concentrarea înțeleaptă a tuturor capitalurilor românești. Urcarea capitalurilor societare, sporirea depunerilor naționale, poate încă nu a ajuns granița imposibilității: ultimele apelări, ori solicitări au avut succes — dar cu toate acestea are limite — și e cert,

Ai văzut Veneția?

Trad. din nemțește de Ecat. Pitiș

— Sfârșit. —

Krautwurst se întinse în cabină comod ca un pașă pe otomana sa, cu pipa de opiu în gură. Gondolierii opresc; Krautwurst scoate portofelul și vrea să schimbe bani. Ei dau din umeri negativ și iau din mână, cu dibăcie de scamator o monedă prusiană de doi taleri, ce-o învârtia între degete dându-i să înțeleagă c'asa e bine. Nici o demonstrație, nici remonstrare n'ajută. În cele din urmă trebuie să cedeze, căci oamenii naibii începură să bată din picior și să-și rotească ochii amenințători. S'a dat repede jos, dar când îi văzu depărtându-se de țarm răsând, le mai strigă de câteva ori, ca să-și răsbune: „Mișei infami! troppo caro!“ Un chelnăr apără să-i ducă bagajul lui Krautwurst în hotel. El îi vorbi rentierului într'o nemțească curată. Holteiul călător era fericit.

Acum se simția la adăpost de orice înșelăciune. Nimic nu leagă pe oameni mai lesne și mai străna într'o țară străină, ca egalitatea limbii. Limbajul chelnărului nu era, ce e drept, acel ce să vorbea la Sprea, ci dovedea că patria lui zace lângă Dunăre.

Dar pentru Krautwurst, aici în Veneția, asta era tot una. Destul că ceace auzia era vorbă nemțească. Tocmai se făcuse comod în odaie, când chelnărul, ce într'aceea se depărtase — se ivi din nou cerându-i pașaportul.

„De ce nu? Poștește, poștește!“ Și rentierul bine dispus începu să-și caute cuvintele după o melodie cunoscută. Apoi adăugă în tonul obicinuit: „Tiner, dacă poți scapă astăseară pe-un cesuleț, fii oaspele meu. Aș vrea să mai aflu câte unele de la d-ta, înainte de a vizita mai de-aproape Veneția.“

Chelnarul se miră. De când purta servieta simbolică sub braț în nu i-se întâmplase sa fie la un oaspe, tot ca oaspe invitat, în loc să-l servească. Îngână câte-va vorbe, ca „prea gentil“, „domnia voastră poruncește“, etc. etc. și dispăru cu pașaportul.

Krautwurst s'așeză la geam, dar nu vedea altceva, decât coperișe. „Hm“ — zicea în gândul său — „se vede că pictorul muzăului din Berlin n'a luat orașul și din partea asta. Ori poate lumina insuficientă e de vină, c'am pierdut azi efectul așteptat al unei *beble vue* din punctul acesta.“

Se mângâie cu speranța, că mâine va fi vreme mai bună, și-și zugrăvia ziua următoare cu toate acele culori, ce le văzuse acolo, pe pereții muzeului.

Iată — dar ce-i asta? — chelnarul intră'n odaie, fără să bată la ușă, cu el doi oameni înarmați, pe care Krautwurst cu spiritul său profetic îi recunoscuse îndată de trabanți ai deregătoriei, sau mai apriat, de polițiști. Înghieță tot. Se ridică'n picioare: „Ce 'nseamnă asta?“

„Domnul meu! Pașaportul d-tale e fals. Sem-

nalmentul nu corespunde înfățișării. Aici stă păr, blond-sur, al d-tale-i negru ca tăciunele!“

Krautwurst dă fuga la oglindă. Intr'adevăr, avea peruca din Triest. Intr'o clipă ș'o smulse de pe cap și strigă: „Iată-mă. Acum ce mai zice-ți?“

Jandarmii se trag îndărăt. Chelnarul însă s'a-propie de rentier și-i zice într'un ton aspru: „Cu atât mai rău domnule c'ai avut intenția să te prezinți aici mascat. Asta-i mai mult decât suspect. Autoritatea trebuie să privească în d-ta un individ periculos.“

„Ce, eu individ periculos? Eu sunt rentierul Krautwurst, Köpeniker, Feld, numărul —“

„Da, da“ îl întrerupse chelnarul, „negreșit așa stă și în pașaport; dar pașaportul, ori îi fals, ori apoi d-ta cu îmbrăcămintea d-tale ai urmărit planuri ascunse.“

Și pe mine, ai vrut, dupăcum văd, a mă corupe, ai vrut să mă faci unealta d-tale. Acum înțeleg invitarea ciudată pe de seară. N'ai voie să mai rămâi un ceas în Veneția. Legile sunt foarte aspre acum. Domnii aceștia te vor conduce până la prima stație, îndată ce-ți vei fi plătit odata pe o zi.

Krautwurst asculta potopul de cuvinte în tăcere. Frumoasa doamnă de U. s'arâta, deci în toată muțenia ei.

La el lipsa graiului nu mai era prefăcătorie. El, omul cel mai inofensiv, cel mai nevinovat, care numai de frică se mascase, să fie acum îndepărtat

că sondând astfel la isvorul direct o să dăm acuș de sec. Dar: „*est modus in rebus!*“ Urmază concentrarea capitalelor, azi la îndemână. E o urmare nu numai firească, ci o necesitate chiar. Zace în natura banului doar, ca concentrat să sporească mai multiplicat: *e ușurința și sistematicul în diriguirea lui ca eere, rezultatul prim al concentrării; vine cruțarea la îngrijirea și administrarea lui; urmează potențarea garanției ce o oferă concentrat, garanție, care nu crește numai în raport proporționat cu măsura aritmetică a concentrării, ci neasemănat mai mult; iar garanția aceasta îi oferă banului o înlesnire uimitoare a asociației, e creditul neasemănat de ieftin ce-l câștigă.*

Și iată de ceace avem noi lipsă: *de ieftinătatea creditului, intermediat prin capitalul concentrat înțelepțește al băncilor noastre, care astfel numai: prin concentrarea garanției, va putea fi sigur realizabilă. Ieftinătatea astfel garantatului credit, ne va spori însă de sigur apoi și mult-pușinul câștig, al neajunselor noastre capitale, ușurând însă, de bună seamă, greutatea ce trebuie să ni-o arunce astăzi drept câștig cererea. Iar mărirea și sporul astfel garantatului credit și ieftinătatea mergătoare mână în mână cu garanția, ne va da posibilitatea să apelăm, cu drept cuvânt, la întreagă cererea românească și am nădejdea, că astfel am și putea-o satisface de-ocamdată întreagă. Și în fine, n'ar rămânea de ultimă importanță, nici criteriul acela al concentrării, ce-l relevez de ocamdată din punct de vedere social-politic numai, rezultatele de domeniu economico-politic fiindu-i atât de evidente — că ea va rezulta tuturor muncitorilor, funcționarilor, azi nerăsplățiți ai băncilor, statornicia, siguranța și puțința mai ușoară a traiului, cum astăzi cu toată prestațiunea preanonabilă și lucrativă a lor, nu li-o putem oferi. Și ne vor deveni ei astfel o oaste, numai dela noi atârnătoare și dela popor și pentru popor trăind, numai pentru binele lui muncitoare.*

Și iată organizarea noastră, cea mai reală și poate singura posibilă azi, posibilă și sub raport politic. Eată chiagul ei: funcționarii bine dotați ai băncilor și exponenți-

cu forța din oraș; cu cât mai puțin își putea închipui aceasta, cu atât era mai slab și se lăsa să facă cu el ce vor voi.

Nu peste mult se afla iar într'o gondolă — de data asta fără să-l coste nimic. Ajunse'n Triest, ajunsese în Viena; călătorea, ca un apucat de spasmuri, care se simte dus pe un drum lung cătră mormânt și totuș, din moartea-i aparentă nu se poate smulge. În vienă i-s'a indicat drumul direct spre Berlin. Porni fără să se gândească mult. Abia în Breslau își mai veui puțin în fire. Vedeau uniforme prusiane, embleme prusiane ș. a., ce-i revocau cu drag patria și-l îmbărbătau. Din Breslau până în Frankfurt lângă Oder, nu făcu altceva, decât își vărsă fără încetare ocară pe oameni și lucruri, de cari tovarășii săi de drum nu aveau nici o cunoștință.

Din Frankfurt până la Berlin a tăcut ca un mort. Rușinea se pare a fi fost motivul.

La gară când se urcă în trăsură suspină: „Ce-ar zice oare membrii clubului, când ar afla de pățania mea?“ Se gândi la o minciună potrivită.

Patru săptămâni în urmă, la aniversarea unuia dintre membri, beu cam mult și povesti celor de față toate din fir în păr. De atunci, de câteori lipsea unul vre-o două-trei seri dela club, nu mai auziai altă vorbă fără: „Ai văzut Veneția?“

lor, în toate unghiurile locuite de români. Și iată și complini cea mai firească a preoțimei și învățătorimei noastre — singurul intermediar până-acum între intelectuali și popor, clintit însă azi, nu puțin, prin nelegiuitele legi — iată piloții, cari de-azi înainte o să susțină puterea taberei noastre: sunt și vor trebui să fie funcționarii băncilor românești.

Aduce doar cu sine concentrarea capitalului, care se ofere, și prin concentrare asociabilitatea și creșterea lui, aduce în modul cel mai firesc cu sine totodată și desplasarea organelor de acvișie a cererei:

Concentrând capitalele existentelor bănci, după o înțeleaptă și bine răzgândită plănuire și potențind prin aceasta posibilitatea ofertului, negreșit că în fața cererilor ce ne întetesc, vom căuta să sporim și vom spori de sigur sursele acvișitoare. In locul celor 178 de institute financiare marmărune, vom avea 5—10 institute maricentrale, dar 500 de filiale și agenturi.

Dar să nu întiu în amănunte. Nu mi-e nici scopul, nici voia. Lucrurile acestea nici nu se fac, bătând toba cea mare.

Și nici aceea nu aş aminti-o — și o fac totuși, ca să nu vi-se pară unora o utopie, un ce nerealizabil ceace spun eu — că anume concentrarea aceasta, sulevată de mine, nu e doar un novum. Ea e lucru practicat deja la noi. Și cu succes. Ași putea aduce pilde numeroase: „Albina“, cu filialele și agenturile ei, cu un braț să-l întindă până în America chiar, „Timișana“ și „Ardeleană“ asemenea. Au concentrat și deplasat și altele încă.

Dar cea mai clasică pildă, în privința aceasta, rămâne totuși „Victoria“. Condușă cu cea mai ageră iscușință de fapticul și făptuitorul ei conducător d. Sava Raicu, în cel mai scurt timp ea a făcut minuni, urmând înțeleapta politică a concentrării și absorbirei. Și erau și sunt rezultatele ei atât de pline de importanță românească, cât, drept spunând, — dacă cu ocazia ultimei operații în felul acesta, absorbind o bancă ungurească chiar — nu ar fi atras și atenția unui ziar unguresc din Arad, care cu tot șovinismul i-i cuitează însă respect — întru adevăr, că nu aş fi cutezat, să remarc în publicitate faptul: ca să nu se bată toba!

O singură bancă e pe cale să facă minuni prin concentrare: ce n'o să poată rezulta din cooperarea tuturor?!

Suntem în preajma „adunărilor generale“. E iminent de necesar, nu numai să se discute chestia, dar să i-se pună și temeul înfăptuirii!

Videant consules!

Amânarea consiliului militar. Zilele acestea era să se țină consiliul militar sub prezidenția M. Sale a monarhului, care consiliu în luna ianuarie a fiecărui an obiceiua să se ocupe cu cele mai importante chestii militare personale. Consiliul din ast an din cauza stării sanitare a M. Sale a fost amânat.

Așteptăm zi de zi continuarea seriei „părerilor oamenilor noștri imparțiali asupra situației interne“ cum începuse să publice „Tribuna“. Ori s'a isprăvit seria?! Numai doi imparțiali să avem: pe d. Parteniu Cosma și pe d. dr. Ioan Mihu?! Am dori să mai auzim glasuri de oameni, căci bocituri și gogomăanii am auzit destule.

Mai putem spera?! Să ni-o spună „Tribuna“

Pentruce a mers Aehrenthal în Viena?! Din Viena vine știrea, că în cercurile politice și diplomatice a produs mare senzație faptul, că alaltăieri seară ministrul comun de externe contele Aehrenthal, care petrecea la Semmering, a sosit pe neașteptate în Viena, deși sosirea era așteptată numai pe la începutul săptămânei viitoare. Sosirea neașteptată a ministrului de externe e cu atât mai senzațională, deoarece tocmai acum decurge în contra lui cea mai puternică campanie, ba unele ziare naționaliste și conservative din Germania amintesc chiar căderea lui.

Oficial întoarcerea grabnică acasă alui Aehrenthal este motivată cu temperatura foarte rece din Semmering și că deseale ninsori strică sănătății ministrului de externe. Din cauza aceasta — se afirmă oficial — Aehrenthal s'a reîntors la Viena, iar dacă timpul va deveni plăcut, el va merge din nou la Semmering.

Din sursă bine informată primim știrea, că întreruperea odihnei ministrului de externe nu s'a făcut din cauza timpului, ci cauza principală a acestei întreruperi grabnice este o notă a Rusiei, pe care guvernul rusesc a trimis-o puterilor, și astfel și Austro-Ungariei. Nota aceasta este introducerea acelei acțiuni de pace, pe care împreună cu celelalte puteri Rusia veyește să o înceapă la Roma și la Constantinopol. Rusia veyește să înduplece puterile pentru luarea grabnică a măsurilor în chestia încetării conflictului italo-turc. Nota aceasta sosise și la ministerul de externe din Viena, iar acum Austro-Ungaria va avea să-și dea răspunsul la aceasta.

Din cauza aceasta contele Aehrenthal se va prezenta în audiență la M. Sa monarhul, ca în această audiență să se hotărăscă asupra atitudinii ce va trebui să ia monarhia noastră în acțiunea de pace.

Ministrul Hazai în Viena. Azi d. p. ministrul apărării naționale Hazai Samu a plecat la Viena. Ministrul va avea în Viena consfătuiri în chestiune de rezort. Unele ziare anunță că Hazai are intențiunea să încerce vre-o modalitate oarecare pentru a schimba reformele militare. Aceste știri sunt din sursă semioficioasă.

Baronul Fejérváry la M. Sa. Din Viena primim știrea, că baronul Geza Fejérváry a fost primit ieri în audiență la M. Sa. Caracterul politic a acestei invitări la audiență o dovedește faptul, că înainte de audiență Albert Berzevicy, fostul președinte al camerei a vizitat pe baronul G. Fejérváry. De altfel Fejérváry voia să plece în Meran, și era pregătit pentru această călătorie când înainte de plecare el primi înștiințarea dela Curte.

D. Take Ionescu și românii din Bucovina. Ziarul „Tagblatt“ din Cernăuți s'a adresat zilele trecute d-lui Take Ionescu, cerându-i părerea d-sale, atât asupra românilor din Bucovina, cât și a celorlalți români cari locuiesc în afară de regat.

D. Take Ionescu a răspuns ziarului de mai sus cu următoarea scrisoare:

Domnul meu,
„Vă rog scuzați că din cauza multiplelor mele ocupațiuni, mi-a fost imposibil să contribuiesc cu mai mult pentru numărul de Anul-nou al ziarului d-voastră.

Cu altă ocazie când îmi va fi posibil și voi fi mai bine dispus, voi încerca să scriu un articol amănunțit pentru ziarul d-voastră.

Părerea mea asupra mișcării naționale și culturale a românilor de dincolo de hotarele regatului, este în deajuns cunoscută. Eu cred că e în interesul țărilor locuite de români, ca mișcarea liberă a poporului nostru — în chestia națională bine înțetec — să nu fie stingherită. Numai astfel, dânsii vor fi elementele cetățenești bune ale țărilor respective. Din această cauză eu nu găseșc lucru cuminte desnaționalizarea forțată a unui popor. Românilor bucovineni urez mai multă unire. Take Ionescu, Sinaia, 8 Decembrie, 1911.

Alegerile pentru Reichstagul german

Deși rezultatul definitiv al alegerilor rămâne a se vedea după balotaje, totuși se pot face de pe acuma considerațiuni asupra îndrumării ce o capătă politica Germaniei în urma acestei rostiri a națiunii germane.

Mai întâi este de semnalat succesul socialiştilor pe care nu-l contestă nimeni.

După căderea din 1907 când socialiștii au pierdut aproape jumătate din scaunele lor de până atunci, era de așteptată o nouă repriză a partidelor extreme asupra opiniei publice. În convingerea fiecărui bărbat politic era că socialismul nu se va lăsa după eșecul suferit atunci, dar la un asemenea succes totuși nu se aștepta lumea politică.

Se remarcă însă faptul că locurile câștigate de social democrați au fost rupte mai mult dela partidele îndrumate spre stânga dela naționali-liberali și radicali. Partidul centrului a rămas aproape intact păstrându-și situația întreagă, puțin atins a fost partidul conservator.

Astfel, cancelarul în fața opoziției democrate va putea ușor găsi elementele unei majorități în alianță cu unul din grupulețele independente cel Alsacian sau polonez.

Lupta în această campanie s'a mișcat mai ales în jurul revendicărilor de ordin practic.

Alegătorii germani au fost mișcați de problemele de îmbunătățire a le traiului, de ieftinirea vieții și scăderea impozitelor.

Partidele democrate moderate având a lupta împotriva aliaților lor de acum 5 ani au avut o temă cam incoherentă, căreia se datorește și nesuccesul lor.

Ziarele până și cele mai reacționare laudă ținuta socialiștilor în actualele alegeri.

Facem loc aici rândurilor publicate în „Gazeta Crucii” din Colonia, care denotă o admirație cum nici cel mai entuziast admirator al organizației social democrate nu putea scrie:

„Conziderăm ca un fapt foarte important creșterea socialismului, cauzată în parte de agitația liberală.

El se constituie în acest moment ca un stat organizat în stat.

Socialismul domină educație tinerimei muncitoare ridică impozite, întreține o armată de funcționari, ocupă posturi de onoare menite prin luptă energetică, exercitează trupele sale în stradă, ia în serviciu savanți, artiști, poeți și publiciști, cultivă în rangurile sale un spirit de sacrificiu, de care ar putea să roșească virtutea burgheză.

Ce forță nu a dezvoltat socialismul în aceste alegeri. Fiecare dintre noi poate să citeze pilde.

În marile orașe socialiștii veneau mereu cei dintâi, cu listele, buletinele și indicațiile lor precise.

Liberalismul schiopătează din urmă, de departe și în fine în urma liberalismului se târau conservatorii.

La țară distribuitorii de buletine socialiste aproape nicăiri nu lipsesc. Mulți din acești emisari lucau pentru onoare în favoarea partidului revoluționar și nu primeau decât exact cheltuelile lor.

Pe cât știrile noastre ne permit a conchide socialiștii au ținut un ton cu mult mai bun decât național liberalii din stânga și democrații.

În aceste tabere, era un zel împotriva unui partid care era aliatul lor acum 5 ani.

Strigăte factice și uneori plătite împotriva autocratiei conservatoare și exploatării agrarilor.

Dar acolo printre socialiști o serioasă și tăcută energie. Voința de a împinge în fața urnii până la ultimul om și de a strânge glasurile proletariatului unificat într'un puternic strigăt în contra actualii stări din imperiu și din societate.

În asemenea împrejurări toate opozițiile tac în partidul socialist.”

*

Cu privire la îndrumările politice ce le implică rezultatele alegerilor se pot face oare-cari prognosticuri.

Evident este că acest rezultat a fost o înfrângere simțită pentru elementele șoviniste naționali și pangermaniști și în asemenea împrejurări este de așteptat o moderare în acțiunea prea din cale afară de brutală ce o duce statul german față de drepturile firești de a-se cultiva în limba și cultura lor națională a polonezilor, a danezilor din Schlezwig și a alsacienilor.

O altă urmare ar putea fi desigur înfrânarea politicei agresive a Germaniei față cu alte state.

După ascuțita criză provocată de chestiunea marocană și în care Germania a stat la doi pași de un război cu Franța și Anglia, tocmai când guvernul german ar fi fost în drept să se aștepte la un gest de încurajare din partea națiunii, primește acest răspuns în care apropierea de partidele extreme constituie un serios avertisment că poporul german nu este pentru o politică de provocare.

Dacă acest rezultat va avea sau nu o influență și asupra înarmărilor Germaniei, este a se vedea.

În tot cazul se știe că de multe ori guvernul imperial procedează în asemenea cazuri fără a-se sinchisi mult de parlament, care în cele din urmă tot trebuie să acorde creditele cerute.

Dacă nude voie de nevoie fiind amenințat cu dizolvarea, de care Wilhelm nu prea-și face un mare scrupul.

Asupra politicei interne însă este sigur că alegerile vor avea o influență și anume că reacțiunea clericală și agrariană va trebui să cedeze în multe chestii de ordin economic și social.

Darul de Anul nou al „Pop. Român”

Drept mulțumită celor ce cu atâta generozitate ni-au urmat apetul și drept nou îndemn pentru cei ce o să urmeze, reproducem aci în întregime primul articol N-ului 2 din anul acesta al „Poporului Român”.

Ce însemnătate are gazeta?!

Înțeleg gazeta românească. Vestitorul care vine, de bate în toată săptămâna, la ușa caselor noastre. Și înțeleg înainte de toate, ce însemnătate are foaia partidului „Poporul Român”.

După cea din urmă numărare a popoarelor, făcută în iarna anului trecut, am fi să fim, cu mult mai bine de trei milioane de români, în țara aceasta. Iar numărarea aceasta, care s'a făcut și se face tot din zece în zece ani, ni-a dat veste de bucurie: că ne-am sporit adecă, dela cea din urmă, până acum, cu mai bine de câteva sute de mii; doar sporul în număr face spor de putere și cine are puterea, câștigă de bună seamă mai lesne și dreptul. Dar tot în oglinda acestei numărări vedem și partea slabă a neamului nostru; că adecă din toți câți surtem, iarăși cu mult mai bine decât jumătate suntem neștiutori

de carte că de-și ne-am sporit cu numărul mai bine decât celelalte popoare ale țării, n'a sporit însă în rând și în măsură cu ele și numărul celor ce știu meșteșugul scrisului și al cetitului. Și e prilej acesta de îngrijorare.

Nu-i vorbă, neamul nostru românesc, locuitor aci în țara aceasta, avusese mult să pătimească în trecut și îndură prea multe și astăzi. Aproape cu toții suntem copii de iobagi, cari abia la anul 1848 s'au slobozit întru drepturile omului. Părtași ai binelui pământesc, prea puțini dintre părinții, celorce trăim azi, au fost înainte de vremea aceea. Suntem și azi în cea mai mare parte, mai mulți decât nouăzeci la sută, țărani muncitori ai pământului. Și puțini au avut și mai au încă și astăzi rost și răgaz, să-și însușască meșteșugul prielnic al învățaturii din carte. Căci nici întinderea largă de pământ roditor, nici avere de bani, n'a fost partea moștenirii fiilor poporului nostru. Am moștenit-o singură numai: vânzoscia brațelor muncitoare și răbdarea și nefrica trudei și am mai moștenit încă ceva: credința neștrămutată în apropierea ceasului dreptății. Și chiar de aceea, ce nu ni-a dat puterea țării, pe care noi o întărim, ce nu ne-a dat, ba de mulțori chiar ne-a împiedecat să facem, ori ne-a dărâmat ce am făcut — puterea legii, noi am căutat să împlinim în puterea dreptății, ce li-se cuvine tuturor popoarelor țării și ni-am durat școli. Din sărăcie, din lipsă, din răpirea bucatării din gura copiilor ni-le-am ridicat. Căci ne ziceam, cu cât ne va crește lumina minții și avutul cunoștințelor, cu atât ne va fi mai încordată și mai spornică și muncirea brațelor. Și ni-am durat școli: la orașe și la sate și prin cătune risipite, că ne prindea și mirarea, cum de se mai află dascăli, ca pentru bruma aceea de plată neplătită, să-și înnegrească zilele, cercând să ne lumineze.

Dar țara, pentru mărirea căreia atâția fii ai neamului nostru și au vărsat de-atât-a ori sângele, par'că se făcuse oarbă la văzul încordărilor noastre și surdă la auzul gemătului de trudă, ce ni-o năștea lipsa și ni se puse dușmană chiar, că ce duram noi din nopți de neodihnă, ea ne dărâma chiar ziua 'n amiază și a făcut o lege a școlilor, care să nu mai dea puțință sărăciei neamului nostru să-și câștige lumina. Și legea aceasta aspră și nedreaptă afară din cale, ni-a închis sute de școli și nu ni-a dat altele 'n loc. Ba chiar puțință ni-a luat-o, ca altele să ne putem face.

Iar fără de lumina științei, ce este azi omul?! Vită robotitoare, care muncește, lipsită de lumina soarelui. Doar înțelepciunea cărților îi împrumută toiagul de razim al vieții și iscusința scrisului și a cetitului te ridică din noaptea neștiinței. Iar greul vieții mai lesne î-l vei putea dovedi și binelul ei, prielnic î-l vei putea face cu mult mai ușor, dacă vei putea sorbi și din pățania celor scrise prin cărți, de cei trăitori luminați, din naintea zilelor tale, ori din celea ce-ți vestesc ceia ce azi scriu, muncind pentru binele viitorului tău.

Și de aceea, cum piedecă ni-a pus nedreapta leguire a țării, să ne susținem școlile și cu dascălii lor — iată-ne, că ne-am hotărât, să dăm altă hrană de lumină, dornicului și însetatului vostru suflet. Și ne-am hotărât noi, ceice am avut norocul, ca mai multă lumină să prindem și mai multă știință și cunoștință să ne agonisim — să nu vă lăsăm nici pe voi, multimea mare de țărani români, în pisina tuturor potrivnicilor legi, să rămâneți lipșiți de lumina cunoștinței și fără de cunoașterea binelui și a adevărului mai cu seamă. Și de aceea în locul școalelor prea multe închise, am făcut: gazetă. Vestitoarele, cari vin să bată în loată săptămâna la ușile caselor voastre. La toate ușile a tuturor caselor, a căror gazde au suflet să deschidă. Și bat fără să întrebe, cum întreabă nedreapta lege a școlilor, cât de lungă și cât de largă și cât de înaltă e încăperea caselor voastre?! Și nu întreabă cât de strâmtă vi-e fereastra. Ci zic: intra-voi la toți acei, cari îmi vor deschide!

Da, școală vrea și are să vă fie gazeta românească. Iar noi cei luminați ai neamului vrem să fim și să ne facem dascălii voștri, ai celor din întunerec. Și vrem, ca pe urma gazetei, să pătrundă și acolo puterea scrisului nostru, unde pentru depărtare și alte stavile nu poate pătrunde adevărul cuvintelor noastre.

Iar aci în jurul „Poporului Român”, foaia partidului național, ne-am rânduit cu toții celor ce mare încredere ne-a dat neamul, alegându-ne la cârma corăbiei sale, ne-am rânduit întreg comitetul național, ca prin această și cu această foaie, să pătrundem la sufletul și la mintea și la

bunătatea întregului popor românesc și cu această foaie să ne legăm noi de el și să-l legăm pe el de noi, ca din legătura aceasta trainică, să resară odată verde și durătoare: *fericirea, tăria, bincla și mulțumirea neamului!*

Aceasta este însemnătatea gazetei, ce va bate la ușile caselor. Iubiți-o, citiți-o și răspândiți-o!

*

Nu ne îndoim, că se vor găsi în sânul întregului neam românesc inimi generoase, cari să răspundă la chemarea noastră.

Costul unui abonament pe un an la „Poporul Român” este de 4 coroane.

Orice sumă rugăm a se trimite pe adresa Administr. ziarului „Românul”, Arad str. Zrinyi nr. 1/a, — cu mențiunea „pentru darul de Anul nou al „Poporului Român”.

Transport: 451 abonamente, 1867 cor.

Au mai dăruit următorii:

107. Fabriciu Manuilă protopresb. Lipova 1 abon. 4.— cor.
 108. Anton Mocionyi de Foen, 13 abonamente 50.— cor.
 109. Petru de Mocionyi 13 abon. 50.— cor.
 110. Petru Ionașiu, Timișoara 2 abonamente 8.— cor.
 111. Ioan Oltean, preot Felsőszöcs, 1 abonament 4.— cor.
 112. Dr. Ioan Olteanu, avocat Lăpușul ung. 2 abon. 8.— cor.
 113. Alexandru Crăciunescu, preot Chinez, 1 abon. 4.— cor.
 114. I. Săbădeanu, comerciant Brașov, 5 abon. pe 1/2 an 10.— cor.
 115. Dr. Zosim Chirtop, avocat Cămpeni, 5 abon. 20.— cor.
 116. „Chioreana” Institut de Credit în Somcuta-mare, 25 abon. 100 cor.
 117. D. dr. Lucian Georgevici, avocat Temes-Rékás, 5 abon. 20 cor.
 118. Dr. Octavian Proștean, medic Verșet, 4 abon. 1/2 an, 8.— cor.
 119. Ioan Juga, proprietar, Marosbrettye 1 abon. 1/2 an, 2.— cor.
 120. Pavel Fumor și soția Marta din Nerău, 2 abon. a 1 an, 8.— cor.
 121. Nicolae Racoția, medic N. Selxk, 2 abon. a 1 an, 8.— cor.
 122. George Trică, maior Caransebeș, 1 abon. a 1 an, 4.— cor.

Total: 524 abonamente, 2175 coroane.

Republica chineză. Vechea împărăție își trăiește acum ultimele clipe și numai prin familia împărătească și puțină armată, care nu-și poate călca jurământul.

De fapt republicanii sunt stăpâni pe situație, oarecare prudență însă îi face să nu procedeze mai energic.

Văzând însă, că dinastia numai cu mari regrete se poate despărți de tron, revoluționarii au trimis oameni, de-ai lor, ca prin atentate să o determine să părăsească Pekingul. Din Peking se telegrafiază acum, că peste trei sau patru zile se va da un edict împărătesc, care va anunța abdicarea dinastiei și proclamarea republicei; invită apoi națiunea chineză să aleagă președintele republicei. Știrea aceasta se confirmă din toate părțile.

Fiindcă Yuansikai a fost o piedecă serioasă în drumul republicanilor și fiindcă și acum își susține cu tărie punctul său de vedere, revoluționarii caută acum să-l înlăture din calea lor. Pe când el se întorcea dela palat, unde se ținușe un consiliu pentru a hotărî în chestiunea abdicării dinastiei, dintr'un grup de oameni s'a aruncat o bombă spre trăsura. Bomba n'a căzut în trăsura, ci în urma ei. Ea a explodat ucigând pe doi soldați din ceice-l însoțeau și a rănit grav pe mai mulți oameni. Intre mulțime și soldați și poliția care voia să aresteze pe atentator, s'a încins o luptă. Soldații au fost siliți să întrebuițeze armele. Un polițist și un soldat au fost uciși. Atentatorul a fost prins în cele din urmă. El face parte dintr'o familie chineză de seamă. A declarat, că a

comis atentatul din însărcinarea revoluționarilor. După o știre din Peking, s'a încercat să otrăvească pe împărăteasă. Văduva împărătească însă a fost prevenită. Mai mulți oameni ai curții au fost arestați.

*

Din Sârbia. În cercurile din Belgrad se consideră ca iminentă demisia cabinetului. E posibil, că Milovanovici să mai facă o încercare, ca pe calea tratativelor cu adversarii săi, să prelungească existența cabinetului până la data închiderii normale a sesiunii legislative, dar sunt puține speranțe să obție un atare răgaz.

Demisia guvernului va atrage după sine dizolvarea scupcinei.

Noile alegeri se vor face în maiu și vor fi prezidate de un cabinet de coaliție din tinerii și bătrânii radicali.

Aceasta este dorința expresă a regelui Petru ca în vederea complicațiilor posibile în Balcani, la primăvară, Sârbia să aibă un guvern tare, capabil să facă față evenimentelor.

*

Asquith, Bethmann și San-Giuliano. Ziarul „Secolo” din Milano aduce știrea, ca peste câteva zile are să se țină în Roma o consfătuire de mare însemnătate între Asquit primul ministru al Angliei, Bethmann Holweg cancelarul imperiului german și San-Giuliano ministrul de externe al Italiei. Primul ministru englez e acum în Palermo, de unde va pleca la Roma. Scopul conferinței — după cum se vorbește — e începerea tratativelor de pace.

Scrisoare din Viena

Alegerile pentru Reichstagul german. — Compromisul germano-ceh nereușit. — Obstrucția rutenă și italiană. — Gravitatea slavilor de sud spre Viena.

Cu toate că partidele monarhiei noastre dau arare-ori atenția cuvenită evenimentelor politice din afară de stălpii negrii-galbini ai frontierei, azi totuși le preocupă în mare măsură rezultatul alegerilor pentru Reichstag-ul german.

Cu toate că în momentul de acum încă nu e pe deplin și în întregitatea sa cunoscut rezultatul cu toate cifrele și cu toate nuanțele, un fapt însă e totuși cert, în ochii în convingerea parlamentarilor austriaci dătători de ton, că anume: Creșterea ca o lavină a voturilor date pentru candidații democrației-sociale documentează evident, că o mare parte a populațiunii statului german e în aceeași măsură nemulțumită cu directiva dominantă, cât și cu ori care dintre fracțiunile „Liberalismului”, iar nemulțumirea acesteia a dorit să-i dea expresiune alegând grupa cea mai opozițională. Aceasta în tot cazul e o afacere internă a Germaniei.

Altcum se impune însă întrebarea, că acest rezultat al alegerii, n'o să aibă vre-o consecvență și pentru politica externă, când anume majoritatea Reichstag-ului german se va opune unor eventuale planuri de concentrare militară a guvernului german, ceace, pentru țara noastră ca aliată a Germaniei, nu ar putea rămâne indiferent. La tot cazul însă e de sperat, că obvenind o astfel de eventualitate, ea va rezulta o nouă dizolvare a Reichstag-ului.

*

Mare îngrijorare le face cercurilor politice sesiunea de primăvară a parlamentului austriac.

De când cu ajurnarea lui s'au înrăutățit încă împrejurările politice.

Negocierile asupra compromisului germano-ceh au ajuns la punctul mort. Deputatul K. H. Wolf făcuse deja în conferința generală a clubului german național aluzie la imposibilitatea de-a evita nereușita și amenințase, că în cazul chiar și a celei mai mici concesiuni, făcute cehilor, cu secesiunea radicalilor germani, cărora li-s'ar alătura jumătatea cea mai mare a asociației naționale germane.

De altă parte s'a schimbat și dispoziția clubului ceh, care până aci, în parte cel puțin și mai ales în sesiunea din urmă făcuse parte din anturajul oastii guvernului și el ia o atitudine, ca și când numai prin tabăra cehilor s'ar putea promova o stabilă majoritate parlamentară și un regim parlamentar.

Cum ar putea fi însă aceasta posibilă e de neînțeles, câtă vreme relațiunile din partide sunt atât de desolate, și câtă vreme controversele naționale au ajuns deja atât de acute în diferitele diete provinciale, cât au rezultat din nou *obstrucția*. Mai adaugeți aci apoi teama, că aceste controverse naționale se vor stârni și în delegațiuni și în parlamentul austriac. Și lozinca încă, ce se dă prin cercurile partidelor cehe: *fără dietă provincială bohemă*, n'o să fie parlament austriac.

Și în tabăra *rutenilor* predomină caracterul mai acut al atitudinii.

Deputații ruteni au declarat cu toată severitatea, că n'o să sufere nici odată, o astfel de reformă a legii electorale pentru dieta provincială a Galiției, care să le-asigure mai puține mandate, decât cea actuală, dacă în Galiția nu s'ar face azi alegeri ungurești.

Deputații ruteni vor stârni dar-decumva *polonii* n'o să fie mai concilianți, nu numai în dieta provincială a Galiției asupra obstrucției, ci se vor servi chiar și în parlamentul țării de cele mai aspre mijloace ale opoziției.

Asemenea atitudinii amenință și azi partea *italienilor*, dacă nu se va afla vre-un expedient în chestia universității. Drept locul unde să se ridice această universitate se colportază urmele orașului *Kopor* în istria. Privitor însă la ridicarea acestei universități în acel oraș, ar trebui la tot cazul să se facă o înțelegere cu slavii de sud, cari iarăși par că ar fi neânvoșiți.

În general trebuie să constatăm o schimbare în tabăra slavilor de sud; o parte tot mai mare a deputaților slavilor de sud se apropie tot mai mult de tabăra guvernamentală, făcându-le și cehilor și maghiarilor totodată afrontul.

Mai cu seamă decând cu ultimele alegeri croate și decând cu numirea de prezident, al clubului slavono-croat, a d-lui *Schsusterschitz*, se face bine evidentă *gravitatea slavilor de sud* din ambele jumătăți ale monarhiei, spre Viena.

La tot cazul li-se va rezerva pentru viitor deputaților slavilor de sud în parlamentul austriac o pozițiune mult mai favorabilă ca până acum — aici în urma împrejurărilor chaotice și nesigure din Balcan, cât și în urma însăși a diferențiarilor atât de multe azi în parlamentul austriac.

Că apoi faptul acesta n'o să-l folosească și în o atitudine agreabilă maghiarilor, ci vor prinde dimpotrivă parte croaților — nici ei n'o tînuesc, iar că majoritatea parlamentului austriac va fi în punctul acesta pe partea lor — se poate fixa de pe acum cu certitudine.

Coresp.

Cel mai frumos cadou la orice ocazii pentru casele intelectualilor noștri dela orașe și sate. Sub titlul **Din cele trecute vremi**, însemnări despre începuturile graiului culturii și literaturii neamului românesc a apărut o foarte frumoasă carte de d. Virgil Onițiu, cunoscutul scriitor și director al liceului din Brașov.

Această carte scrisă pe înțelesul tuturor, tipărită în tipografia românească „Concordia” din Arad, — este o podoabă pentru orice bibliotecă și pe orice masă de salon. Prețul 2 coroane plus 20 bani porto postal; pentru România 2 lei 50 bani. De vânzare la „**Librăria diecezană din Arad, strada Deák-Ferencz, nr. 33.**

Cartea se găsește de vânzare și la autor în **Brașov (Brassó).**

Dr. ȘTEFAN TAMAȘDAN

medic unv. specialist în arta dentistică.

ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

Din Turcia

In chestia dizolvării camerei turcești.

Se știe că un viu conflict există între guvernul otoman și partidul june-turc de o parte și opoziția formată dintr'un grup așa numit al înțelegerii liberale de altă parte.

Grupul înțelegerii liberale fără considerarea convenită pentru interesele statului otoman care reclamă înțelegerea tuturor factorilor interni, în fața situației critice prin care astăzi trece imperiul, au început o crâncenă obstrucție împotriva cabinetului împiedcând activitatea politică a guvernului.

În special guvernul dorind să aibe mână liberă în chestia războiului cu Italia și știind că grupul așa numit al înțelegerii liberale, care numai de formă afișează idei liberale dar care în fapt ascunde gânduri ostile regimului constituțional și e hotărât să provoace cu orice preț încurcăturile guvernului chiar și pe această chestie, a venit cu un proiect de modificare a articolului 35 al constituției otomane în sensul că sultanul să aibe dreptul a încheia tratate de pace și fără aprobarea camerei.

Proiectul guvernamental însă a fost respins neîntrunind majoritatea de două treimi cerută pentru modificarea constituției.

În asemenea caz guvernul trebuie ori să se retragă, ori să obție dizolvarea camerei, care după constituție nu se pot face fără de aprobarea senatului.

Iată știrile sosite asupra acestei chestiuni:

În urma respingerei de către cameră a proiectului guvernamental relativ la modificarea art. 35, președintele camerei și ministrul de război s'au dus la palatul sultanului și i-a dat sfatul să dizolve parlamentul fără încuviințarea senatului și să fixeze noile alegeri pentru o dată cât mai apropiată.

Sultanul a răspuns:

„Cunoașteți bine intențiunea mea. Sunt însă nehotărât și numai cu greu aş putea să mă decid.

Vorbind pe față, eu nu pot împlini dorința dv., pentru că e împotriva legii. Aș prefera să întreb senatul”.

Delegațiunea a răspuns, referindu-se la declarația senatului, că aceasta e inutil, de oarece majoritatea senatului e împotriva propunerii guvernului.

Deputațiunea roagă însă pe sultan să numească senatori noi.

Sultanul a concediat în mod amical deputațiunea, fără a răspunde la propunerea ei.

Opoziția a hotărât să roage, printr'o delegație pe sultan, să rămână credincios Constituției, căci intențiunea comitetului e identică cu lovitura de stat a fostului sultan.

Sultanul în cele din urmă s'a hotărât să se adreseze, conform constituțiunii, senatului, care a ales din sinul său o comisiune formată din următorii membri între care este și eminentul fruntaș al senatului otoman d. N. Bațaria, senator român macedonean.

Cei nouă membri ai comisiunii speciale ai senatului sunt: Hilmi pașa, prințul Said, Bațaria, Ghalib, Salih pașa, Dilber, șeriful Djafer, ulema Hakki și generalul Susni.

În mare majoritate, membrii comisiu-

nei aparțin partidului june-turc, care speră astfel se obțină în curând disoluțiunea.

Circulă svonul, că Hilmi pașa, care era în contra dizolvării imediate, și-ar fi schimbat părerea. Se pretinde, că junii-turci au stăruiți erii pe lângă Hilmi pașa ca să primească marele vizirat îndată după dizolvare.

Astfel se explică schimbarea majorității senatului în favoarea dizolvării.

Se asigură, că decretul pentru dizolvarea camerei a și fost semnat.

După un alt svon, care circulă în cercurile Porții, Hilmi pașa va lua pentru moment ministerul de interne.

Scrisoare din Cluj

— 2 ianuarie 1911.

Jubileul „Reuniunii sodalilor români”.

Reuniunea meseriașilor din Cluj și-a serbat jubileul de 40 de ani a existenței prin un concert dat în reduta orașănească sub patronajul prezidenților societăților surori din orașele cu meseriași români bine închegați sub patronajul d-lor V. Tor-dășian, Gavril Precup, dr. Valer Moldovan, etc.

Concertul de acum al meseriașilor se deosebește de cele de până acum, prin aceea, că tot programul a fost executat de ei.

Un cor începător constător din 16 tineri a lăsat încă de dorit față de alte coruri, dar sperăm, că ambiția tinerească și priceperea harnicului lor secretar al d-lui învățător Nicolae Pora, ne va da în viitorul apropiat prilej de deplină îndestulare.

Între coriști s'a distins cu frumosul glas de bariton solistul I. Luca, vătavul călușerilor și fiitorul prim-măiestru român mănuser în Ardeal.

Cu bucăți separate s'a distins harnicul croitor M. Radu, care ne-a arătat, că pe lângă bun măiestru este un om inteligent și un cântăreț bun.

D-șoara Miți Topan ne-a cântat cu frumosul glas de sopran, cu mult sentiment și a dovedit frumoasă cultură muzicală prin „Cetelegeni codrule”, „Cântec”, (Goga-Brăteanu). „Vai bădiță dragi ne-avem” și „Spune-mi măndro adevărat”, a fost atât de draguță în costumul de pădureancă încât a fost silită să ne cânte de trei ori „Vai bădiță dragi ne-avem”.

Acompaniamentul la pian l-a ținut d-na Melania Drăgan născută Moldovan, soția zelosului președinte al meserieșilor.

După concert a urmat punctul cel mai nou și mai însuflețitor în viața acestei societăți de 40 de ani; s'a jucat prima oară călușerul de către 9 tineri meseriași, cari cu atâta fală și ambiție au învățat călușerul și au purtat vestmântul țărănesc, încât poate nicicând nu a bătut inima lor așa românește, ca atunci seara sub cămașa groasă împodobită cu cele mai frumoase casături.

Intelligenții români din Cluj au lipsit în mare parte dela concert*). Dintre ei nu am văzut decât cinci (!) domni, nici o doamnă și nici o domnișoară, încât îți venea să crezi, că este vorba de demonstrație față de acești oameni modești și săraci, cari au lipsă de sprijin, de însuflețire, de viața românească dacă vrem să-i avem totdeauna ai noștri.

O sută de persoane au lipsit dela acest concert, cari toate nu puteau avea o mai sfântă datorie la începutul unui nou an decât participarea la acest concert, căci te durea inima când vedeai fotelurile și scaunele prime rezervate anume — goale.

În schimbul lipsei acesteia a fost foarte măgulitor deputația meseriașilor din Blaj — meseriași și români buni — sub conducerea președintelui a d-lui prof. G. Precup.

Să sperăm, că faza nouă în care a intrat această societate sub conducerea d. Valentin Drăgan ne va da prilej mai des să putem vedea cum și de zi se încheagă viața românească a meseriașilor, atât de împrăștiati, lipsiți de viața românească și supuși atâtor ispite într'o mare de străini.

Corresp.

*) Regretabil.

Limbuția și tăcerea dela Revelionul „Tribunii”

„Iubiții amici” dela „Tribuna” nemulțumiți de faptul că d. Sava Raicu a ieșit cu obrazul curat dela revelionul „Tribunii”, care a dovedit că portretele-caricaturi, de fruntași, pe care d. Goga le aplică bărbaților noștri de seamă, sunt copii reale luate dela petrecerile „Tribunii”, copii, care și-au greșit adresa, revin în nr. de ieri 5/18 ianuarie cu informații complementare spre a-l băga și pe d-sa în ciorba lar...

„N'avem nimic în contră — zice „Tribuna”. Tot ce ne supără însă, este că amicii noștri, recunoaștem, din insuficiența informațiilor noastre, se dedau la niște combinații lipsite de orice temei. Ci-că d. Sava Raicu nu ar fi luat cuvântul în noaptea anului nou, deși a fost salutat de către părintele R. Ciorogariu... Ei bine, iubiți amici, vă rugăm să luați la cunoștință că d. Sava Raicu a vorbit, da, a vorbit și încă foarte frumos... și a închinat — știți pentru cine a închinat, iubiți amici? — pentru redactorii „Tribunei”. — Ei cum vă place?...

— Că toastul d-lui Sava Raicu nu a putut intra în gazetă se datorește faptului că d. Raicu a vorbit după ce s'u încheiat ziarul nostru...”

„Ei, cum vă place?” exclamă „Tribuna” triumfătoare crezând că l-a putut băga și pe d. Raicu în ciorba lui Danton?

Ei cum să ne placă „iubiți amici” iaca foarte bine. Suntem veseli, că s'a găsit și pentru voi cineva ca să-și ridice paharul. Deși voi sunteți pe un drum greșit totuși asudați destul spre a susținea o cauză nedreaptă. Mai ales în asemenea împrejurări munca este particular de ingrată. Astfel d. Raicu, deși i-s'au făcut complimente de către părintele Ciorogariu, el, spre voi și-a îndreptat privirea gândindu-se căta muncă zadarnică faceți pentru o cauză rea.

În asemenea împrejurări, nu putem decât să ne veselim, mai ales când ne declarați de „iubiți amici”.

Dar d-voastră de ce sunteți atât de surprinși, că s'a ridicat și pentru voi un pahar?

Și oare de ce d. Raicu a ținut să vorbească după ce s'a încheiat ziarul? Nu cumva se teme, ca să nu ziceți peste câtăva vreme și despre d-sa că vouă vă datorește reputația lui de om al muncii și de orator, precum ați spus-o despre alții în atâtea rânduri?

Ori v'ați convins și voi, că urările în sănătatea voastră sunt o amarnică ironie la adresa „fruntașilor primenitori”?

În tot cazul un bicru e sigur, că d-voastră „iubiți amici”, nu ați fi făcut destămuirea că a vorbit și d. Raicu, dacă portretul „fruntașului” d-lui O. Goga nu s'ar fi potrivit așa de minunat oratorilor dela revelionul vostru.

Noi însă știm, că d. Sava Raicu este într'adevăr un om al muncii în specialitatea sa, și nu voim să-l asimilăm cu ceilalți precum faceți voi, cari ziceți că țineți la el.

Dr. Brutus Macaveiu

medic univ. specialist în morburile femeestii ord. 9—11, d. a. 3—5.

Timișoara, Koskuth-tér Nr. 2, etaj. 2.

Telefon Nr. 11—68.

Scrisoare din București

2 ianuarie 1912.

Un an financiar. — Un an legislativ. — Iertarea osândiților dela Stănești.

Anul 1911 este, pentru România, din punct de vedere financiar, un *an bogat*. Socotelile se încheie cu un frumos excedent — peste 58 milioane. De zece ani acuma, bogăția regatului românesc se manifestă sub forma excedentelor bugetare, oricum unul din cele mai sigure indicii de starea avuției unei țări. Budget echilibrat, ar zice cineva. Ții seamă să cheltuiești mai puțin decât socotești, că ai să încasezi — ca să dovedești excedent.

Așa ar fi, firește, pentru cineva care ar ține să facă paradă de excedente. În țările tinere însă, socoteli de felul acesta nu încap. Acolo vieața în dezvoltare consumă bogăție multă, cât mai multă, și dacă întâlnești excedent în socotelile de sfârșit de an, el măsoară tocmai puterea isvorului de bogăție nouă a acelui an.

Iar România în fiecare an adaugă la cheltuielile ei sume însemnate. Budgetul diferitelor departamente crește, cu milioane de lei, la fiecare exercițiu nou.

Încasările bugetare au întrecut cifra de o jumătate de miliard (506.656.447 lei) iar cheltuielile s'au ridicat la 448 milioane. Apoi observăm, că și încasările exercițiului în curs sunt înfloritoare, întrecând cu aproape 26 milioane pe cele corespunzătoare ale exercițiului trecut. Între cei 10 ani din urmă de excedente bugetare, anul care se încheie acum ocupă locul al doilea, după anul 1907-1908, care s'a încheiat cu un excedent de 62 milioane lei. Apoi se socotește 1908-1909 cu 51 milioane.

Observând apoi cheltuielile diferitelor departamente, remarcăm suma de 70 milioane pentru armată, 47 și jumătate pentru școli, 86 milioane pentru lucrări publice, 55 milioane pentru ministerul internelor, etc.

Se va folosi noul excedent, în mare măsură, la îmbogățirea țării cu noi căi ferate, cari, după împăcarea trebuințelor armatei, cer atenție în locul întâi. De școală credem că nu-și vor uita conducătorii României. De școală, peste tot, și de școala poporului în deosebii.

Așa s'au mânuit banii publici.

Iar de privim anul expirat supt o altă latură a lui, dacă după anul financiar examinăm anul legislativ, constatările noastre nu sunt mai puțin mulțumitoare.

Guvernul Carp, venit la cârmă acum e anul, se caracterizează prin legiuri inspirate de spirit democratic.

S'a adus o însemnată ușurare în traiul necăjit al țaranului, când s'au scutit toate pământurile țărănești de darea fonciară până la întin'e ea de 12 pogoane. Marea majoritate a acestor pământuri nici nu trec de 12 pogoane întindere. Apoi darea de faină s'a suprimat cu totul, pentru ușurarea traiului care era tot mai greu pentru cei mulți. S'au mărit salariile a diferite categorii de lucrători. Se face o ră-plătire mai dreaptă a muncii corpului didactic, de toate gradele. În deosebi urcarea salariilor învățătorilor sătești este o operă care trebuia săvârșită de mult. Și pare a fi aceasta o notă nouă a vremii: dreptatea socială se începe și față de cei ce n'o cer, ori n'o pot cere. Și apoi e și o putere educativă socială deosebită în această notă nouă a vremii.

Apoi precum s'au scutit pogoanele țaranului, tot așa la oraș, micul proprietar e scutit de orice dare fonciară, când venitul casei nu trece de 300 lei anual. Tot așa micii comercianți se bucură de mari ușurări.

Dar poate că cea mai binecuvântată dintre măsurile legislative ale guvernului de astăzi este aceea care organizează meseriile și asigură pe muncitori. Clasa muncitorească, lăsată atâta vreme să urmeze la școala socialistă a câtorva străini deprinși a trăi din exploatarea buneicredințe naive, e adusă, prin atenția pe care i-o acordă guvernul, la calea cea adevărată.

Acestea ar fi pe scurt, bunele măsuri legislative ale guvernului. Se așteaptă acuma legea care are să vândă la țărani pământuri de *mână moartă*, care, se crede, va transforma vre-un milion de pogoane de ale statului, așezăminte ori societăți în proprietate mică țărănească. Cu nerăbdare se așteaptă apoi marea lege de descentralizare administrativă a dlui Petre Carp. Mai ales aceasta din

urmă are să schimbe aici atâtea: oameni și lucruri. D. Carp crede că prin administrație se pot îndrepta multe lucruri, cele mai multe. Și aceasta o crede de mult, de foarte multă vreme.

Oricum, noua lege va trebui să țină seamă de un fapt hotărîtor: că pentru orice formă de administrație trebuie să ai mai întâi *oameni*. De formarea lor se va îngriji de bună seamă legea cea nouă.

Iertarea de mult așteptată de toată suflarea românească pentru soldații greu osândiți în 1907 a venit în sfârșit.

Pentru repararea ravagiilor produse de agresiuni sociale grozave ca cea din 1907, mijlocul cel mai grabnic este iertarea. Curând după dezastru s'a iertat pe toată linia — și nu s'au iertat singuri soldații cari au întârziat dela dureroasa lor datorie.

Acum în urma raportului d-lui ministru de războiu Nicolae Filipescu, M. S. Regele a iertat pedeapsa celor peste 70 soldați, între care covârșitoarea majoritate ierau osândiți lamunca silnică pe vieață.

Correspondent.

Falsificarea Vernescului D. Bocu și expertiza

Poate ne învinuiți, iubii cititori, — și nu fără cuvânt — că prea mult ne ținem de capul d-lui Bocu, directorul „Tribunei”.

Și în nedumerirea voastră asupra cauzelor cari au făcut pe d. Bocu să pice iar în „raza cercetărilor noastre” vă, veți fi întrebând: Ce isprăvi a mai făcut d. Bocu? Ce drăcie, ce prostie — ca să zicem astfel — a mai făcut d. Bocu de vă hârjoniți cu el? E dușmănie la mijloc, ori e o simpatie pe care noi, publicul, profan n'o putem pricepe niciodată. Are „Românul” trebuință neapărată de cronică glumeață și dacă are, găsește, că d. Bocu e cel mai rezistent dintre toți?...

Ori în dușmănia dvoastră oarbă pentru acest mare bărbat politic nu mai alegeți mijloacele spre a-l nimici? Socotiți, că distrugând această personalitate, care stă deasupra „Tribunei”, aveți să distrugeți „Tribuna”, această demi-mondială care a creiat total la noi: pe dd. Ciorogariu, Chendi, Bocu, Scheopul, Șoricu, Mangra, Slavici, Brote și pe deputații români?...

Vreți să-l *nimiciți* pe d. Bocu?...

Răspundem cu hotărîre: Nu, nu, nu! de trei ori nu, (adecă cu asta de patru ori). De d. Bocu mai avem nevoie. Nu numai atât. Mărturisim sincer, că d. Bocu ni-e oarecum simpatic; d-lui, fratele de poet și Șoricu îndeosebi. De aceia — dupăcum cititorii s'au putut convinge — n'am prea folosit cuvinte tari la adresa acestor confrăți, cari prin năsbățiile lor ne fac întotdeauna să luăm mai ușor lucrurile — și să nu ne scărțim prea mult de pretențiile de primenire ale celor „grupăți”.

De când cu „nenorocita aceea de expertiză”, însă d. Bocu a cucerit toată atenția noastră, coborând în umbră pe colegii săi de haz.

În chestia expertizei d. Bocu s'a arătat sub toate laturile personalității sale. Și trebuie să recunoaștem că ne-a impus d. Bocu, d. Sever Bocu, atunci când, luând pe Vernescu sub aripa sa, a declarat bătându-și pieptul: „carta postală se află în posesiunea mea!” — apoi: „întreb însă care ar fi *sanctiunea*?...”

Când l-am simțit pe d. Bocu că se apropie cu o vorbă așa de ascuțită și de primejdioasă, recunoaștem, ne-am cam pierdut curajul și am înțeles că nu poate fi pusă într-un nimic la îndoială nici cinstea „Tribunei” reprezentată prin d. Bocu („carta postală se află în posesiunea mea!”) și nici a dlui Vernescu, acest tânăr de viitor care a adus atâta lumină și demnitate în coloanele ziarului intransigent din Arad. Pentru această forță morală mulțumim fraților din România și în anul Domnului 1912.

Dar să revenim la d. Bocu.

Ce ne-am zis: D. Cehan, fără îndoială vrea să distrugă „reputația și cinstea” d-lui Bocu. Și atunci, simțind cât de mare ar fi pierderea pentru nație, dacă ar fi sacrificat un asemenea odor, ne-am apropiat respectuos de d. Bocu și i-am spus: te compromiți d-le director. Afacerea cu „sanctiunea” și cu „miopia morală” e o prostie. Dacă cineva ti

spune la un altcineva: ceșornicul meu e la d-ta; ar proceda oare cuminte cel acuzat de... ceșornicarie să zâmbească mefistofelic și apoi să întrebe: „bine, bine, dar care e „sanctiunea...?”

El răspunde: sanctiunea e că tu rămâi om cumsecade iar eu un calmniator.

Dar tu, întotdeauna gata cu apropos-ul inteligent, îi tai vorba scurt: „perchezitia trebuie să se facă în prezența mea și a unor martori”.

El zice „bine” și admite să aduci martori mulți ca să rădă lumea...

Nu te-am mai văzut d-le Bocu. Dar nici nu te-am uitat. Unde îți sunt „martorii” d-le Bocule? Unde e cartă postală; unde ți-e „posesiunea” și unde ți-e „prezența”?... Am întrebat pe trecători, pe tot felul de „martori”: ce s'a făcut Bocu nostru, d. Sever Bocu; am întrebat zadarnic cele patru vânturi. Te-am pierdut! Te-am pierdut!

Și totuși, cine știe, poate că într-un colț retras, fără martorii așa de mult doriți, departe de rude și de prietini, d. director face expertiza singur.

Așa e roata norocului: d. Bocu, mai ieri-alaltăieri nu visa altceva decât să fie îngăduit și el cu câțiva martori la expertiza noastră — și când colo noi am rămas fără cartă postală și fără d. Bocu, iar d. Bocu a rămas cu cartă postală, cu „prezența” și fără „martori”.

Pelicităm „Tribuna” pentru noul succes.

Boboe.

Cursuri de analfabeți ori bibliotecă?

În orașul Bistrița, pe lângă o bibliotecă de 75 broșuri, numărul cetitorilor a fost în a. 1911 de 600 inși. Câți însă au perândat aceeași carte, până ce ea a fost readusă? Numărul acesta frumos de cetitori s'a ajuns așa, pentru-că în anul acesta nu s'a cules nici o taxă de pe cărți.

Cine scotea mai înainte o carte, ce nu-i convenea, nu mai scotea alta. Intratele erau de una, cel mult două coroane, pentru cari nu se renta nici administrarea lor. Cărțile erau nouă-nouă în dulap, ca să le consume timpul și mucegaiul.

Atunci de ce folos sunt bibliotecile?

Deci, *nici o taxă pentru cărți*.

Interesul cel mai mare pentru citit îl arată tinerimea. Și eu cred, că o bibliotecă pusă meru la dispoziția sătenilor gratuit, face mai mult ca un curs pentru analfabeți.

Biblioteca ne păstrează sigur alfabetii. Pe când rezultatele cursurilor pentru analfabeți sunt foarte problematice.

Sunt rarități plugarii, cari să se îndemne și să aibe paciența să facă un astfel de curs. Și cât de cu greu merge chiar când ai un singur învățăcel. Eu unul am făcut cu câțiva experiență, și în toată ziua, lucru care nu se prea poate cu plugarii chiar nici iarna.

După două luni (fiecare zi) învățăcelul putea silabiza, dar e vorba de indivizi îndeosebi deștepți și cari mai cunoscuseră câte o slovă. Nu știu dacă au continuat mai departe singuri, s'au au rămas într'atăta.

M'aș prinde, că din 10 inși ce fac un curs nu e mai mult de unul, care a profitat de pe urma cursului.

Asociațiunea noastră încă a publicat un curs pentru analfabeți, abia în zilele din urmă, după ce s'a scurs o jumătate de iarnă, pe când el trebuia încă de astătoamnă publicat.

Și o iarnă întreagă e prea scurtă; în o jumătate nu se poate face aproape nimic.

Eu cred, că rezultatele acestor cursuri sunt foarte problematice. Vor silabiza vre-o câțiva, cari au mai știut ceva, sau sunt de o deșteptăciune excepțională. Trag la îndoială rezultatele astorfel de cursuri și la școlile de stat. Se țin pentru premii, dar rezultat real nu e cum se trimbițează.

De aceea să ne nizuim a înființa biblioteci ca să putem păstra pe alfabeți; lucru mai ușor și cu rezultat. Întâi bibliotecă și apoi cursuri pentru analfabeți — întâiu lumină pentru cei ce au ochi, ca să vază.

Cursurile ar avea însemnătate mai ales acolo unde nu e școală românească, ca să învețe a ceti și românește.

Corbu.

Litere — Arte — Științe

Lessing

(Intemeietorul teatrului german)

Din „Siluetele“ lui Herbert Eulenberg

Trad. de dr. Horia Petra-Petrescu

Nu poți să te gândești la viața lui Lessing, întocmai ca la viața lui Mozart, fără ca să nu dorești să fii mai bucuros botocud, decât german, căci altfel îți creapă fața de rușine.

Pe monumentul lui din Braunschweig stă scris cu litere mari:

„Marelui cugetător și poet — patria germană“...

Pe fața lui se oglindeau, cât timp trăia încă, înscrise cu crețe mici: nemulțumirea, amărăciunea, greața, înverșunarea, durerea sufletescă și disprețul. Și cu toate că putea să râdă, asemenea lui Mozart, cu care sămăna în privința umorului său din căutătura ochilor, cu toate că putea să râdă de oameni, cum râde soarele de câni, când vede, în rarile momente de luciditate de dinaintea ochilor săi sufletești, amintitul monument din Braunschweig, cu pompoasa inscripție, totuși râsul acesta al lui Lessing și al lui Mozart, mă doare, ca și când aș ceti despre mizeria Germaniei după războiul de treizeci de ani sau de bătaia îndurată la Iena. (din partea lui Napoleon).

Lessing și-a ales o soarte ingrătă din capul locului, fiindcă și-a dedicat viața înainte de toate teatrului german.

De pe când era student de 18 ani a studiat mai bucuros teatrologia, decât teologia și avea legătură, în loc de legăturile cu sf. Pavel, cu madame Neuber, care legase pentru întâiaș dată acolo căruța zeiței Thespis — a teatrului german, și cu cei mai temerari și mai buni membri ai trupei ei teatrale.

Pe atunci încă nu existau actorii burghezi, buni și solizi, ca în ziua de astăzi, cu gulere înalte, curate, scrobite, cu maniere cinstite, cu orduri mai mititele pe piept, cu datorii plătite, cu lefuri mari, oameni, cari se culcă la 11 seara, cari recitează, după pudincă, câteva poezioare și pe cari îi poți ușor confunda, dacă-și lăssau să le crească barba, cu asesorii judecătorești. Nu. Pe timpurile acelea erau, partea cea mai mare din ei, niște gligani, cu cari n'ai prea fi mers bucuros singur cu ei un ceas pe drum, noaptea, gligani, cari nu se duceau la judecatorie, dacă se certau, ci-și croiau câteva peste urechi și-și cădeau mai apoi în brațe, cuprinși de filotimie, oameni, cari jucau pe Carl Moor (în „Hoții“ lui Schiller) din propria-le experiență și cari ocoleau de departe pe fiecare polițai, oameni, cari credeau că este o crimă să-ți plătești datorile, și de aceea — n'aveau nici o nevoie de parale, oameni, cari își curariseau gâtulejul, dacă răgușiau, cu rachiu și nu cu chlor-calui și a căror vieață le ardea repede și cu vâlvătăi sgomotoase, ca o faclă de rășină, și deloc liniștit și vrednic de luat ca model ca o lumânare de biserică.

Iși poate omul închipui ce față o fi tăiat preacinstitul părinte al lui Lessing, mult onoratul pastor (preot protestant) primarius și diacon din orașelul Kamenz, când va fi auzit de această petrecere — împreună scelerată a fiului său. Arăta ca actul al cincilea dintr'o tragedie, când se ivește catastrofa. A ținut pe fiul său atât de stricat, până în măduvă, încât a crezut, că nici nu-l va mai putea răpi din labele Satanei.

Cu toate astea a voit tatăl cel plin de credință creștinească să încerce tot ce îi sta în putință și s'a gândit la o minciună de nevoe — cum îi zici apărându-te, în astfel de cazuri în conștiința ta! A scris fiului său, că i-s'ar fi îmbolnăvit greu mama și că dacă mai vrea să o vadă încă odată, înainte de a fi plecat pe tărâmul celor buni — și așa mai departe... Trei zile după astea, apărui în fața tatălui ascultătorul fiu — era în mijlocul gheșosului ianuarie, din a. 1748 — el, stipendistul și studentul înțelepciunii dumnezeiești.

Tata par'că ar fi căzut din cer, văzând că nu i-au crescut fiului, în legăturile sale cu lumea actoricească, copita de cal și cornițele — și și-a bătut joc, râzând din toată inima, de acela, care a venit acasă pe jumătate mort de spaimă și de înghieț. Când au fost să-și ia rămas bun, a dat

următoarele sfaturi binevoitoare tânărului scriitor dramatic:

„Nu-ți bate tu capul cu arta teatrală, fiul meu! Nu-ți pierde inima pe acolo! N'are să-ți servească niciodată spre îndestulare! Dacă îți dorește inima o oglindă, în care să te oglindești, tu, pe tine însu-ți, uită-te în bibliie sau incuie-te în cămăruța ta și ține revistă militară tăcută cu inima ta. Ca să sfârșesc și să ajung la țânta din urmă a vorbelor mele: nu te încurca în povești cu comediantii, fiul meu! Niciodată n'are să-ți fie cineva mulțamitor pentru așa ceva și n'ai să fi nici tu mulțamit! Cel mai mititel actor aș o să se simțească mai mult decât Gotthold Ephraim Lessing în ceasurile sale cele mai fericite. Dacă vrei să scrii versuri cu ori ce preț, scrie cântece ca Gleim*) asta; sau hexametri ca evlaviosul Klopstock, sau fabule frumusele, cum se zice că le face Gellert, ăla din Lipsca, sau — haida de! — vre-o câteva sentințe poetice în felul fieiortatului Logau.

Da nu te apuca, pentru Dumnezeu, să te încuscrești cu actorii ăștia! Mai bine nu te-aș fi adus pe lume — Doamne iartă-mă! — decât să știu una ca asta. Ori aș lua mai bucuros — iartă-mă Doamne! — o măciucă și te-aș lovi atâta în moalele capului, până ce ai muri ca să-mi cruț năcazul, care m'ar învineți înainte de vreme. Mai bine a-și învăța porcii mei latinește, decât să dau versurile mele actorilor, căci mi se pare mai cinstit lucru să fi clanța ușii unei case depravate, decât să fii scriitor neamț de piese de teatru!“

Dar tânărul Lessing a fost atât de mult stăpânit ca de diavolul de frigurile teatrului, încât admonierile tatălui i s'au plimbat dintr'o ureche într'alta, fără ca să-i fi rămas o singură vorbă în cap. Și-a sacrificat tot ce a avut, sângele și geniul său întreg, pentru teatrul german.

A scris piesele: „Minna de Barnhelm“, „Emilia Gabotti“, și „Nathan înțeleptul“. A fost cel dintâi dramaturg german și și-a dedicat un an întreg al vieții sale pentru viața teatrului din Hamburg. A voit să facă asemenea în orașul Mannheim, dacă n'ar fi fost plătit acolo mai slab decât chiar portarul teatrului.

A alungat pe francezi de pe scena germană cu acelaș eroism și lipsă de frică cum i-a dovedit Blücher, cincizeci de ani mai târziu, lângă Katzbach, și Corneille n'a fost un potrivnic mai slab decât Napoleon. Lessing a deschis larg porțile teatrului german pe seama lui Shakespeare și a fost astfel motivul, pentru care autorul acesta, cel mai mare, se joacă în Germania mai des decât în Anglia.

Tot Lessing a arătat — în sfârșit — cu lucrările sale dramatice proprii, că nu trebuie să fii cu orice preț un străin, ca să poți fi jucat pe scena Germaniei, și a ajuns, după toată truda și serviciile aduse, la ceiace i-a profetit bătrânul său părinte, la convingerea amară, că teatrul german i-a fost totdeauna fatal, aruncându-i nenoroc și convingerea că oricât s'ar încurca, fie cât de puțin cu el, totdeauna trage scurta, secerând năcaz și datorii.

Astfel, el, unul din cei mai liberi din câți au trăit vreodată, el, care și-ar fi mâncat mai bucuros limba, decât să laude pe nedrept pe cineva, a fost silit să ajungă servitorul unui principe și a primit postul de bibliotecar al prințului moștenitor de Graunschweig, pentru 600 de taleri*, până ce metresa ducelui celui bătrîn înghieța 60000 de taleri pe an. Și astăzi se mai zice în Wolfenbüttel despre unul care ține trei zile de post pe săptămână și ai cărui fund de pantaloni strălucesc, e „sărac ca Lessing“.

A mai venit și norocul, care n'a fost mai mic în viața lui Lessing decât în aceea a lui Hiob și a lui Lazar împreună.

A avut un prietin, pe Ewald de Kleist** : l-au împușcat în lupta dela Kunersdorf.

A avut un monarh, pe care trebuia să-l venereze, pe Frederic cel mare: acesta nu l-a luat deloc în seamă și a preferit pe fiecare francez trasimpins, care i-a venit la curte.

*) Nota: Scriitori germani contemporani lui Lessing.

* Un taler eam 3 coroane de ale noastre.

** Budenie cu vestitul Kleist. Ewald a trăit 1715-59.

A avut o femeie, pe care a iubit-o cum a iubit Tellheim pe Mina sa (în „Mina de Barnhelm“); i-a trăit numai un singur an.

A avut un fiu, de care s'a bucurat din toată inima sa; i-a viețuit numai câteva ceasuri și a smuls și pe mamă-sa cu sine în groapă.

În sfârșit, era nebun să spună numai și numai adevărul și și-a stricat astfel relațiile cu cei mai mulți oameni, cari dădeau mai mult pe un aperitiv bun, decât pe adevăr.

Profesorii nu-l puteau vede în ochi și nu-l puteau ierta, fiindcă Lessing pricepea limbile mai bine decât dâșii, iar pastorii, (preoții protestanți) îi purtau năcaz, fiindcă preamărea spunând că sunt fericiți și creștinii, și evreii, mahomedanii și fiindcă a declarat acum o sută și treizeci de ani, că Dzeu are aceeași dragoste față de toate confesiunile.

Toți erau deci fericiți când a murit Lessing, care n'a ajuns o vârstă mai înaintată, decât de 51 de ani — fiindcă el adusese la urma urmelor liniște între oameni. Liniștea, care au sgândărit-o pe timpul său fanaticii.

Lessing a murit în brațele unui evreu mulțumitor, pentru care s'a întrepus el pe lângă principe, când a vrut acesta să-l maltrateze, și acest evreu l'a și ținut, când îl era în gura morții, sbătându-se. Lessing a fost cel dintâi, care a încercat să fondeze un teatru național și care a găsit numai un evreu pe drumul său.

A murit atât de sărac, încât a fost silit ducele de Braunschweig să dea poruncă să fie înmormântat pe spesele statului. Căii, cari până atunci au dus la groapă numai priuți proști, erau mândri, minune mare, de onoarea care li-se făcea.

Moștenitorii lui Lessing au primit zece zile mai târziu un document din partea casei ducelui, în care li-se făcea cunoscut, că Lessing, care lua împrumut leafa sa înainte, a pricinuit principelui prin moartea sa, inclusive speșele de înmormântare, o pierdere de 361 de taleri, cari i-s'au iertat din grație prea înaltă.

S'au ținut pe toate scenele germane serbări comemorative, de doliu, și marele actor Schröder din Hamburg, a spus camarazilor săi, între sughițuri: „A murit Lessing! Îngropați-vă și voi, copii! Goethe și Schiller însă, al căror creditor special le-a fost, au scris pe piatra funerară cuvintele: „Cât ai trăit, ca zeului datu-ți-am cinstea întregă. Azi, când ești mort: suflarea-ți, pe ceice-au murit stăpânească“.

Invitare la abonament

În 1 ianuarie v. a. c. se împlinește anul dela apariția acestui ziar. Cititorii pot să-și facă acum icoană despre chipul, cum am înțeles noi rostul unui ziar politic românesc. Nu voim să fim înșine judecători.

„Românul“ este organul de publicitate al comitetului național român. Nu reprezintă coterii, nici grupări, nici interese personale. „Românul“ reprezintă exclusiv interesele partidului național român.

Era o imposibilitate, ca partidul național român să nu-și aibă organul său. Și ar fi un semn de mare slăbiciune a acestui partid, dacă ziarul, care este pus numai în serviciul cauzei naționale a neamului românesc, nu ar afla sprijin la aderenții partidului național.

Nu ne putem plânge de lipsa acestui sprijin. În decursul unui an numărul abonaților noștri atinge cifra de trei mii. Numărul acesta însă nu este suficient. Un ziar mare cum este „Românul“ necesitează sacrificii materiale foarte mari.

Comitetul național a adus sacrificiile acestea în buna nădejde, că ele vor fi spre binele neamului nostru, care la rândul său va veni și dâșul întru sprijinirea tendințelor curate ale comitetului național român.

Redactarea ziarului s'a făcut cu cea mai mare îngrijire.

Voim să fim înțeleși de toți românii din Ungaria și Ardeal și pentru aceea grijim mai ales, ca limba acestui ziar să nu se depărteze prea mult de graiul poporului nostru. *Ținta noastră este, ca, afară de politică, „Românul” să ofere cititorilor săi distracție nobilă, învățatură în cele economice, luminare în afacerile sociale și informație despre ceace se petrece în lume.*

Cu multă satisfacție sufletească putem constata, că în această grea muncă a noastră am aflat sprijinul multor bărbați și femei distinse din viața noastră publică.

Partea politică a ziarului nostru este condusă și scrisă de bărbați, ca: *d. A. D. Xenopol, dr. Iuliu Maniu, dr. Alexandru Vaida-Voevod, dr. Aurel Vlad, Ion Gorun, dr. Victor Bontescu, dr. Ștefan C. Pop, dr. Aurel C. Popovici, Vasile Goldiș, dr. Voicu Nițescu etc.*

Ziarul nostru ține coresp. stabili în *Budapesta, Viena, București, Cernăuț, Iași, Roma, Londra, Berlin, Paris* și are corespondenți în toate centrele românești din patrie.

In partea literară cititorii noștri au putut întâlni numele fruntașilor scriitori români: *I. L. Caragiale, Gheorghe Coșbuc, Petru Dulfu, Horia Petra-Petrescu, dr. I. Broșu, M. Beza, Al. Cazaban, Dim. Nanu, Maria Cioban Ecaterina Pitiș, Aron Cotruș, Roza Covrig, Cornelia Langu, etc.*

Afară de foiletonul zilnic, am înființat o rubrică permanentă pentru *litere, științe și arte*, la care colaborează mai mulți distinși bărbați literați și de științe (*I. Corbu, V. Gilu, dr. Al. Bogdan ș. a.*). Dăm apoi regulat și *nuvele mai mari și romane*, iar dela 1 ianuarie v. se va publica celebrul roman *Suflete moarte* de Gogol.

Am dat o îngrijire deosebită *părții economice*, care este condusă de bărbați specialiști. (*G. Todica, V. Madgearu, Const. Băilă și alții.*)

La *Cronica feminină* colaborează dame de înaltă cultură literară („*Româncea*”, „*O mamă*”, *Neli Cornea, Aurelia Pop etc.*)

Am deschis apoi în numărul nostru de duminică o *rubrică permanentă de șach*, care este asemenea condusă de specialiști.

Ne vom nizu, ca „*Românul*” să ajunge în o asemenea perfecțiune, ca să suplinească ori-ce ziar străin și să se poată în-
euiba în toate casele românești prin înșasi valoarea sa.

In scopul acesta cerem acum la începutul anului al doilea sprijinul publicului românesc și rugăm pe toți aderenții sinceri al partidului național român să aboneze „Românul”.

Abonamentul este:

Pe un an . . . 28.— cor,
Pe ½ de an . . . 14.— ”
Pe 3 luni . . . 7.— ”
Pe 1 lună . . . 2.40 cor.

Pentru România:

pe 1 an . . . 40 franci
pe ½ an . . . 20 ”

Abonamentele, inseratele și toate scrisorile referitoare la administrarea ziarului se vor adresa Administrației „*Românul*” — Arad (str. Zrinyi nr. 1a), iară scrisorile referitoare la partea redacțională se vor trimite: *Redacției ziarului „Românul”* — Arad (str. Zrinyi nr. 1a).

Rugăm pe toți aderenții partidului național român, să inziste, ca toate casinele, restaurantele și cafenelele, cercetate de dânsii, să aboneze ziarul „Românul”.

Redacția și administrația ziarului „Românul”.

Finalul dramei dela Ciaba

Achitarea asasinilor. — Apărătorul Kenedi contra presel. — Manifestații pentru soția lui Achim. — Declarațiile văduvei.

Ieri seară curtea cu juri din Budapesta a adus un verdict senzațional: a declarat *nevinovați* pe *Zsilinszky Gábor* și *Zsilinszky Endre jun.*, cari au asasinat pe fostul deputat *Andrei L. Achim* din *Bichișciaba*, iar pe baza aceasta tribunalul i-a achitat.

După lungi emoțiuni și după o nesigurantă tulbure iată se termină definitiv și ultimul act al acestei drame senzaționale. Nu avem dreptul să judecăm sentința curții cu juri din Budapesta. Un lucru însă putem constata, că după strictetea serioasă a desbaterii ce a decurs, publicul, ba putem afirma, țara întreagă, opinia publică nepreocupată aștepta o altă sentință. Dacă procesul acesta nu s'ar fi dat între *astfel* de reprezentanți ai unor clase și straturi sociale, ci între oameni de jos, chiar și în cazul acesta putem considera sentința adusă de prea îngăduitoare. Inșă procesul acesta în urma rădăcinilor lui tot mai adânci a devenit o chestie adevărat simbolică a acelei Ungarii, care voeste să-și adape progresul din acele isvoare de forță, din care a răsărit și însuș *Andrei Achim*. Iată deci pentru ce această Ungarie aștepta o altă împărțire a dreptății în chestia lui *Achim* din partea justiției.

După terminarea desbaterii mulțimea din stradă a și dat expresie acestui simțământ al ei, manifestând și făcând ovații îndureratei văduve a lui *Achim*.

Dacă facem o reprivire obiectivă asupra mersului desbaterii, vom descoperi un moment pe cât de neplăcut, pe atât de antipatic: Unul dintre apărătorii acuzaților, *Geza Kenedi*, crezând că se află în parlamentul unguresc, a atacat presa, care, firește, nu-l aproba pe dumniului și nu îi tămăia pe clienții dsale, ci simțea, pipăia și cerceta pe partea cui este dreptatea.

Procesul acesta, peste care și jurații din Budapesta au aruncat cu milă vălul iertării, din adâncime, dintre culise se vor ivi multă vreme nemulțumirile, cari au adus față în față gata de încăierare pe *Achim* și pe adversarii lui.

După desbatere un corespondent al unui ziar unguresc a avut o convorbire cu văduva lui *Achim*, care i-a făcut despre verdict următoarele declarații.

— Nu-ți pot spune cât de mult m'a chinuit și m'a sdrobot desbaterea aceasta. Pentruce m'au mai chemat la această comedie, dacă au știut că vor achita pe asasini?!

Sunt mulțumitoare dlui președinte și dlui procuror, cari n'au permis ponegrirea soțului meu, deoarece cu prilejul desbaterii la Giula nu numai l'au omorît, ci l'au și batjocurit. Advocatul dr. Kenedi, apărătorul acuzaților, și de astădată a preamărit acest asasinat, care a răpit pe bunul și iubitul părinte al acestor copii nefericiți.

Ca oameni ne simțim îndemnați să **transmitem sincere și călduroase cuvinte de**

mângăere îndureratei văduve și nefericiților copii ai bărbatului care în luptă pentru drepturile poporului muncitor a căzut, răpus fiind de gloanțele adversarului care era nu numai al lui ci și al poporului, pentru care el a luptat.

Războiul italo-turc

Constantinopol. — Deputații *Tripolitaniei, Fernad și Baruni*, au adresat din *Dehinat*, prin calea presei turcești, o depeșă deschisă guvernului italian protestând în numele întregii populațiuni contra proclamațiunii lansate de aeroplanelle italiene invitând pe *tripolitani* să depună armele.

Depeșa spune, că *tripolitani* își vor apăra patria până la ultima picătură de sânge.

Subscripția pentru răniții turci.

Sarajevo. — Subscripția deschisă printre musulmanii din *Bosnia* pentru răniții turci din *Tripolis* a atins suma de 190 mii coroane.

Situația la Tripolis.

Tripolis. — De pe câmpul de război n'au mai sosit știri noi.

După știrile din tabăra turcească situația sanitară e cu totul rea. Soldații sunt oboșiți de războiul care se prelungește.

Acțiunea pentru pace.

Constantinopol. — Poarta a primit știrea, că *Rusia* a supus puterilor semnatare ale tratatului dela *Berlin* o propunere de mediațiune colectivă pentru încetarea războiului italo-turc.

Propunerea aceasta va fi comunicată guvernului otoman, abea după ce puterile se vor fi consfățuit asupra ei.

De oarece propunerea *Rusiei* se bazează pe renunțarea definitivă a *Turciei* la *Tripolitania*, nu prea e de sperat ca Poarta să accepte mediațiunea cu prețul unui astfel de sacrificiu.

INFORMAȚIUNI

Arad, 18 ianuarie n. 1912

Mersul vremii

Institutul meteorologic anunță netnsemnată schimbare în temperatură, pe alocurea ploii. Prognostic telegrafic: frig, pe alocurea ploii. Temperatura la amiazi a fost de — 9.8 C.

Bursa de cereale din Budapesta

(După 50 kgr.)

Grâu pe aprilie	Cor.	11.74
” ” mai	”	11.60
” ” octomvrie	”	10.95
Secară pe aprilie	”	10.24
” ” octomvrie	”	9.04
Cucuruz pe mai	”	8.55
Cucuruz pe iulie	”	8.56
Ovăs pe aprilie	”	9.70
” ” octomvrie	”	8.44

— *Măine, fiind sârbătoare, numărul viitor al ziarului nostru va apare sâmbătă noaptea.*

Imparțialitatea „Tribunii”. Conform obiceiului ei de a arunca bănuială prin insinuări, „Tribuna” care în chestia dr. Vaida—O. Goga declarase că va păstra o atitudine de expectativă până la publicarea rezultatului juriului, anticipă și în nr. de ieri printr'un comunicat cu litere grase rezultatul juriului.

Semnalăm infamia „Tribunii” rezervându-ne a ne ocupa

de această chestiune după ce juriul se va fi pronunțat.

Atașat militar austro-ungar la reg. Carol. Luni, 2 ianuarie, la ora 7 seara, M. Sa regele Carol al României a primit în audiență pe locotenent-colonelul de stat-major de Hranilovic-Czevetassin, atașat militar pe lângă legațiunea imperială și regală a Austro-Ungariei, care a avut onoarea să-i remite anuarul armatei imperiale și regale pe anul 1912.

Mari manevre regale în România. Din București primim știrea, că anul acesta vor face mari manevre regale corpurile I și II. de armată.

Tema va fi: **atacul cetății București.**

Arestarea unui escroc periculos. Poliția din Roma a arestat ieri pe escrocul internațional Gindri, care deghizat ca preot, și sub nume false, precum și sub numele monsignorului Gianito de Belmonte, a estorcat mari sume clericilor superiori. Între cei înșelați se află chiar papa. Ziarul „Giornale d'Italia” asigură, că Gindri a înșelat Vaticanul cu enorma sumă de un milion și jumătate.

Escrocii a petrecut multă vreme prin Franța, Germania și Austria, unde e urmărit de poliție.

Eri a fost arestat pe bulevard, pe când se plimba liniștit în haina preotească. Asupra lui s'au găsit mari sume de bani și bijuterii prețioase. El a declarat, că a escrocat numai persoane cari dispun de mari averi, și n'a luat niciodată sume mai mici de o mie lei.

Din Sinaia primim știrea: Se dau mari serbări sportive de iarnă. Hotelele toate pline de lumea cea mai aleasă. Familia princiară încă ia parte la sport și la distracțiile pe cari le oferă iarna. Ger aspru: de 24 grade.

S'a format o societate pe acțiuni cu 4½ milioane lei capital, care a și început să zidească un mare și cât se poate închipui numai de frumos cazino; un hotel nou, modern de tot. Concesia s'a dat unei societăți franceze pe 40 ani. O să facă minunății de frumusețe; un nou local de băi de toate sistemele, un fel de sanatoriu cu vre-o 160 camere, unde să se poată face și iarna cură.

Cu un cuvânt Sinaia o să devină în scurtă vreme unul dintre cele mai frumoase locuri de vilegiatură și de sport de iarnă. Și parcă așa iarna, în haină albă e și mai miuune de frumoasă.

Coroane eterne. Implinindu-se un an dela moartea regretatului dr. Grigorie Sândeianu, fost medic în Sibiu, soția sa dna Iustina Sândeianu n. Brote, dăruiește într-o veșnică odihnă a răposatului cor. 5, la fondul dr. D. P. Barciuanu pentru ajutoarea sodalilor (calfelor) fără lucru al Reuniunii meseriașilor sibieni.

Serată literară. Duminecă 21 ianuarie n. orele 8 seara, **muncitorii români din Arad**, aranjează în sala „Milenium” o serată literară, împreună cu conferență, muzică, monoloage și declamații. Muncitorii români sunt rugați să facă agitație și să vină în număr cât mai mare la această serată literară. **Intrarea liberă.**

O femeie condamnată la moarte. Curtea cu juri din Ölmütz a condamnat la moarte prin ștreang pe servitoarea Francisca Renirschke, care a trimis prăjituri otrăvite surorii sale pe care voia s'o omoare pentru a moșteni. În urma consumării acestor prăjituri doi copii ai stăpânilor condamnați au murit.

O sută pescari în primejdie. Din Astrahan vine știrea, că lângă lacul Canyonkin o sută pescari au fost târâți în largul mării pe un sloiu de gheață ce s'a rupt din mal.

O artistă sfâșiată în cușca leilor. Se anunță din Rouen, că artista Leranche intrând ieri ca de obicei în cușca leului, fiara infuriată a sfâșiat-o în bucăți morând-o pe loc.

Razel X. — a „Tribunei” — răspunsul, regretăm că nu îl poate da Robespierre însuși. A plecat. Văzând că potrivnicii de azi n'au cap, iar cum el era obcinuit, nu să dea cap cui nu-l are, ci să secrete papete — s'a convins că nu ne mai poate fi de folos. Dar s'a rămas dator. Doar ceea ce-i bagă pe vină Raza X. în nr. de ieri al „Tribunei” lipsa de pregătire conformă istorică, savant și necesar, ca să stea de talfas cu măistoricjan excerptor — parcă o presimțise la lumină chiar articolașul de ieri: **ere-convenit.**

De bucluc însă cine scapă, care să apropie numai de voinicoșii oțeliți?! N'au așteptat nici cel puțin apariția proximalului nr. și haid-înfașcă-mi-l. Credeau doar, că și „incoruptibilul Robespierre” a decăzut într-o atâr, ca să plece păgubindu-și creditorii, cum a făcut-o prietenul lor Vernescu, ori să facă compromis cu 50% ca boclucașii „Tribunei”!? Hai!?

Necrolog. Cu inima înfrântă de durere anunțăm tuturor rudeniilor și cunoscuților trecerea din viață a scumpei noastre mame și bunici că vâd. Roza Bercian a încetat din viață în 16 ianuarie 1912, în vârstă de 55 ani. Rămășițele se vor așeza spre vecinică odihnă în 18 ianuarie în cimitirul gr. cat. din Barul-mare. Jalnică familie. Odihnească în pace.

D-nul A. Vlaicu și războiul Italo-Turc. Pe când noi credeam că d. Vlaicu se află în Egipt unde-i trimisesem și ziarul, convinși fiind că în urma ascensiunilor sale trebuia să ajungă tot așa de cunoscut cum este și în cartierul Cotrocenilor din București. Iată că primim o veste prin care ni se aduce la cunoștință că distinsul nostru compatriot a intrat într-o încurcătură internațională. Citim asupra d-sale în „L'Independance Roumaine” următoarele:

„Intrepridul aviator d. Inginer Vlaicu, construiește în acest moment un nou aparat tip 1912 care va purta numele de „Vlaicu al III-lea”.

Acest nou tip va avea un motor de 100 Hp. și va merge cu o viteză de 150 de km. pe oră ceace va face recordul vitezei. Având și alte modificări de perfecționare. Aparatul costă 30.000 de lei dintre cari 18.000 fr. numai pentru motor.

Se știe că d-nul Vlaicu își propusese să meargă în Egipt pentru diferite ascensiuni, dar guvernul italian a intervenit pe lângă ministrul afacerilor străine român, cerând ca aviatorul român să nu facă asemenea ascensiuni în timpul duratei războiului Italo-turc. Dealtfel în timpul traverseului aparatul d-lui Vlaicu risca să fie confiscat ca material de războiu. Lucru, ce s'a întâmplat unui aviator francez.

Înainte de sărbători inginerul Vlaicu a fost primit de M. S. regele Carol I, care s'a interesat de aparatul său. Aviatorul i-a prezentat o broșură, în care descrie invenția sa și pe care o va supune Academiei Române pentru premiul celei mai bune invenții de peste an.

Despre această broșură, care ne-a sosit la redacție, vom vorbi mai mult.

Groaznicul sfârșit a nouă oameni. La topitoria de fier din Duisburg a explodat ieri un cuptor de topit, pricinuind moartea a nouă lucrători.

Despre catastrofa se dau din Berlin următoarele amănunte: Păreții cuptorului de topit — din motive necunoscute până acum, fără veste au plesnit, dând voie fierului topit să se împrăstie în toate părțile. Lucrătorii n'au avut timp să fugă din fața îngrozitoarei văpăi, ci au fost îngropați sub fierul topit. Nenorocii lucrători au fost prefăcuți în cenușe de focul curgător. Alți opt lucrători au răsuțit să scape însă toți grav răniți. Unul din ei a murit deja.

După o telegramă mai nouă, cu ocazia exploziei s'a pierdut urina unui mare număr de lucrători și se crede că și aceștia au perit în văpaia de fier întărit acum.

Mare catastrofă la un patinaj. La un patinaj din localitatea Emden în Germania, s'a întâmplat o mare nenorocire:

În timpul exercițiilor de patinaj cari au avut loc Duminecă după amiază, gheața s'a rupt pe neașteptate sub picioarele patinorilor. Până seara au fost scoase de sub gheață 27 cadavre. Mai lipsese încă numeroase persoane.

Nenorocire pe un lac. Din Newyork se telegrafiază că suprafața înghețată a lacului Delaware, s'a rupt în mod subit sub greutatea unui automobil în care se aflau trei domni și trei doamne, cari se întorceau dela un bal.

Numai șoferul a putut să scape. Călătorii sau înecat în lac.

„Sunt greu bătrâni de pornit, de-î pornești...” Colonelul penzionat, octogenarul italian Severino Gamerra din Piacenza, încălzit de limbile de foc, cari duc moarte în Tripolis, s'a prezentat zilele acestea la ministrul de războiu din Roma, rugându-l să-i permită înrolarea din nou în armată, ca să poată lupta și el în rândurile berzaglierilor din Tripolis. Aș vrea să mor — îi zise bătrânul colonel ministrului — între berzaglierii, pe cari acum îi conduce spre nouă glorie, fostul meu subaltern Fara. Bătrânețea nu mi-a răpit curajul. Simțesc, că locul meu este înaintea dușmanului.

Ministrul a luat cu mare satisfacție acest act la cunoștință, dar i-a răspuns, că nu-i poate împlini dorința.

Insuflețitul octogenar, văzând că în felul acesta nu-și poate ajunge scopul, l-a încunostințat pe ministru, că totuși va merge în Tripolis, dacă nu ca soldat, ca civil. Căci — răspunse bătrânul — când vor răsuna trâmbițele și între berzaglierii războinici vor năvăli și nepoții mei, cine mă poate opri, ca să nu-mi îndrept și eu revolverul în direcția focurilor puștilor?!

În urma acestui fapt mai mulți veterani italieni, între cari chiar și nonagenari, au imitat pe însuflețitul colonel penzionat, cerând să fie înrolați la trupele din Tripolis.

Programa serbării Bobotezei în București. La ora 11 jum. dimineața, se va săvârși sfîșirca apelor, la pavilionul de pe cheul Dâmboviței, de către Prea Sfinția Sa locotenentul de mitropolit primat cu clerul mitropolitan.

La această ceremonie vor asista: d-nii miștri, d-nii președinți și membri ai corpurilor legislative cari se vor afla în București, înaltele curți de casațiune și de conturi, curțile și tribunalele, corpul profesoral, d. primar al Capitalei cu consiliul comunal, camera de comerț, ofiterii generali și superiori cari nu vor fi sub arme și funcționarii superiori ai Statului.

În momentul când Prea Sfinția Sa locotenentul de mitropolit Primat va pune sfînta cruce în apă, tunurile de pe Dealul Spirei vor da obișnuimitele salve.

După săvârșirea rugăciunilor, urmează desfășurarea trupurilor în fața pavilionului ceremoniei.

Vizita perechei regale engleze la Viena. Din Viena primim știrea, că în cursul primăverii viitoare perechea regală engleză însoțită de o mare suită, va face o vizită de patru zile la curtea vieneză.

Șerpi cobra — pe bordul unui vapor. Pasagerii unui vapor german, care și-a făcut zilele trecute drumul dela Calcuta la New-York, au avut să supoarte o mare panică. Într-o colivie pe bordul vaporului, erau închiși mai mulți șerpi foarte periculoși, numiți cobra. Unul din acești șerpi strecurându-se din colivie, fără să fie observat, a pătruns în camera unui matroz, care în dimineața următoare a fost aflat mort. Tot asemenea a pățit-o mai târziu un alt matroz. Se credea la început că-i vre-o epidemie la mijloc, când deodată un pasager a observat într-un colț al vaporului șarpele, care scăpase din colivie. Întreg personalul a fost cuprins de o mare panică, căci nime n'a îndrăznit să se apropie de temutul șarpe, care — spre groaza tuturor — a fost lăsat în bună voie — și numai după sesirea vaporului în New-York, a putut fi prins și închis din nou în colivie.

Relațiile ruso-sârbești. Cu prilejul recepției de Anul-nou la palatul de iarnă al țarului rusesc, a făcut mare impresie în întreg corpul diplomatic, convorbirea îndelungată și cu deosebire călduroasă a țarului cu ministrul plenipotențiar al Serbiei.

Colonel ucis. Regimentul 32, care staționează în Braganza, s'a revoltat din nou. Ministrul de războiu a fost înștiințat, că soldații revoltați și-au ucis colonelul, care a venit la casarmă ca să încerce să-i liniștească. Cum s'a apropiat colonelul de casarmă, o ploaie de gloanțe a căzut asupra lui deodată din toate părțile.

Impușcăturile au continuat încă mult timp, după ce comandantul regimentului căzuse. Guver-

nul a hotărât să desființeze regimentul 82, iar pe soldați să-i împartă pe la alte regimente.

Ameliorări la școala pentru economia și industria de casă a Reuniunii femeilor române din Sibiu. Din un prospect ce-l primim la redacție vedem că Reuniunea femeilor române din Sibiu, în urma experiențelor făcute la școala de menaj și industrie de casă a hotărât a aduce programului de până acum unele modificări pe care le află necesare, pentru a putea da elevelor, cari frecvențează aceste cursuri, pregătirea necesară. Reuniunea având în vedere slaba pregătire a fetelor noastre pentru marea și frumoasa chemare ce ele au în viață, și constatând puțină educațiune națională pe care o primesc în școlile străine, a hotărât a face din școala de menaj nu numai un curs de bucătărie, ci un curs de complectare al studiilor, un curs, în care elevele pe lângă partea teoretică și practică a ocupațiilor casnice să poată primi și instrucțiunea necesară în toate direcțiunile, precum: economia de casă, igiena, comptabilitatea menajeră, chimia alimentară, noțiuni pentru creșterea copiilor, literatura românească, cursuri de grădinarie etc., pentru a putea corespunde pretențiilor timpului de azi, care cere dela femeie pe lângă însușirile casnice și o instrucțiune mai îngrijită. În special se va da atențiune în acest curs educațiunii naționale, de care se simte atâta trebuință în țara noastră. Pentru că elevele să poată primi instrucțiunea și educațiunea necesară, Reuniunea a găsit nesuficient timpul de trei luni, care forma până acum un curs, și anul acesta a hotărât, ca durata cursului să fie de cinci luni.

Școala pentru economia și industria de casă are o secțiune economică și una industrială. Instrucțiunea secțiunii economice cuprinde o parte teoretică și una practică. Cursul acestei secțiuni teoretice durează cinci luni, dela 1 septembrie st. n. până la 1 februarie, sau dela 15 februarie până la 15 iulie st. n. Elevele secțiunii de menaj sunt toate interne. Se primesc eleve cari au împlinit cel puțin 15 ani, sunt preferite cele cu clase civile. Taxele sunt de 70 coroane lunar, din care 10 cor. se socotesc pentru instrucțiunea ce o primesc în secțiunea industrială. Secțiunea industrială cuprinde un curs de 5 luni și un curs de un an. Cursul de 5 luni începe la 1 septembrie st. n. și durează până la 1 februarie; în acest curs se lucrează: croitoria (haine), cârpitul, broderii în diferite stiluri și țesutul. În cursul de primăvară, care începe la 15 februarie st. n. și durează până la 15 iulie, se lucrează rufărie, broderii albe și colorate, cârpitul și țesutul. În ambele cursuri se predau și noțiuni teoretice relativ la aceste lucruri. Afară de aceste cursuri școala mai are un curs special de bucătărie fină, care începe la 1 febr. st. n. și durează până

la 30 aprilie. Taxa lunară e de 90 cor. pentru elevele interne, de 75 cor. pentru cele externe nu pot fi însă decât acelea, a căror părinți locnesc în Sibiu. Detalii se pot vedea în prospectul pe care îl trimite la cerere prezidenta Reuniunii, Maria Cosma din Sibiu gratuit.

Cloacire de aeroplane. Pe câmpul de aviațiune de lângă Issy les Mouleneaux, în Franța s'au ciocnit ieri după amiază două aeroplane în timpul aterizării. Unul din aviatori anume Hancuille a fost rănit și a suferit o comoțiune celebră.

Sufrajul universal și femeile. Cu o îndârjire și cu o perseverare demnă de imitat luptă femeile pentru dreptul activ și pasiv electoral. Știm, că în *Finlanda* îl au de mult. În *Norvegia* încă l-au căpătat. Nu de mult s'a și prezentat în parlament prima femeie-deputat. Urmează *Suedia*: la deschiderea primului parlament ales pe baza noiei legi electorale, în mesajul său de tron însuș regele a ținut să accentueze, că e o necesitate a timpului, să se prezinte cât de curând un proiect de lege, care să le asigure și femeilor dreptul electoral. În *Anglia* paremi-se încă n'o să poată mult rezista guvernele. E rezultatul luptelor întințite acesta, pe care l-au obținut feministele prin cea mai ideal condusă luptă.

Oare noi, când vom ajunge să avem sufragiul universal, egal, direct și secret, deocamdată cel puțin pentru bărbați numai?!

E aproape, aproape de tot — dar luptă și încă mare va mai trebui totuși!

Vom lupta!

Pentru împărțirea darurilor noastre de Anul nou. Spre a putea împărți săracilor știutori de carte din ținuturile noastre rămase în întineric (*Bihorul, Maramureșul, Sătmarul și Săcuimea*) abonamentele rezultate din darul de Anul nou al „Poporului Român” rugăm stăruitor pe preoții și învățătorii noștri din aceste ținuturi să ne dea informațiile trebuitoare. Cerem deci, sub semnăturile d-lor ori a oricăror doi intelectuali să ni-se arate nume și adrese de săteni săraci din comunele necercetate până acum de ziare românești — ale ținuturilor de mai sus.

Un ofițer român decorat de prințul regent al Bavariei. Căpitanul din armata austriacă, baronul *Alexandru de Vasilco-Serecki*, fratele fostului mareșal al Bucovinei a primit din partea prințului regent al Bavariei înalta distincțiune a ordinului Michael cl. II.

— Ziarul „Românul” se află de vânzare în București la Mihail Vlad proprietarul chioșcului de cărți și ziare, — Calea Grivița.

Decorarea tenorului Van Dyck. Citim în „Excelsior”: „D. Van Dyck a dat două concerte la București, dintre cari unul organizat în beneficiul unei societăți de ajutor, patronată de regina Carmen Sylva. Chiar în seara acestei ultime serate, eminentul tenor wagnerian relua trenul pentru Paris. La sosirea sa în gara București, a fost primit de un șambelan al M. S. regelui, care i-a înmănat crucea de comandor a „Coroanei României”. D. Van Dyck a iscălit o „adeverință”, deoarece brevetul nu era încă legalizat, apoi, modest, s'a dus să doarmă în vagonul său”.

Aviz! Fiecare român de bine, care are liș. de mașini agricole, motoare cu benzină ferării arme, etc., să cerceteze firma românească *Frații Burza din Arad*, (Borosbény-tér). Sprijiniți pe Români!

x Cine vrea să fie frumos? Acela să folosească crema „Mureșana”, săpunul „Mureșana” și albele „Mureșana”, cari stăpesc toate necurățiile și pistruii feței, împrumutându-i culoare albă și frumoasă; aceste toate se pot comanda cu preț de 3 cor. 10 fil., dela farmacia „Salvator” din Birkis.

Contra morbului de sânge (sifilis), șancher) trimite medicamente de uns pentru 5 cor. pe lângă discrețiune farmacia „Salvator” din Birkis.

Dacă ai bubă rea, trimite pentru medicamente 5 cor. farmaciei „Salvator” din Birkis.

Redactor responsabil: Atanasiu Halmăgian.

Vărosmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate cel mai modern.

Supraveghiere medicală continuă (constantă).
Biron central, stabiliment medical:

Budapesta, Bulevardul Ferencz-körút 29.

Director-șef: Dr. A. Cozmața.

Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. 3—5 p. m.

Telefon 88—99.

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL”.

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMAN)

Cântul întâi

Reședința gubernalei

(4) — Urmare —

Toată ziua următoare a fost întrebuințată pentru vizite: călătorul socoti ca o datorie să salute acasă pe toate personagiile marcante ale orașului. El se prezintă respectuos guvernatorului, care, ca Cicikof, nu era nici gras nici slab, dar care purta pe *Sfânta Ana* la gât; fusese chiar prezintat pentru *stea**; de altfel, acesta era un om prost, căruia i-se întâmpla uneori să brodeze pe tulpă.

După aceea, el merse la vice-gubernator, apoi la procuror și la președintele de curte, la șeful poliției, la arendașul rachiarilor, la directorul general al fabricelor coroanei.

Imi pare rău că e anevoie să enumăr complet pe toți puternicii acestei lumi mici; dar este de ajuns să spun că omul nostru desfășură o activitate extraordinară în această alergare în vizite; el crezu de datoria sa să și prezinte respectele sale și inspectorului consiliului de medicină local și arhitectului urbei.

*) Steaua e plasa purtată cu marele cordon al ordinelor.

Ieșind de aci, el porunci vizitiului să mână domol, voind să se gândească, din fundul brișkăi, la cine mai avea de făcut vizită; dar găsi că istovise lista funcționarilor și amplotaiilor din localitate.

În conversațiile pe cari le-a avut cu autoritățile, știu să facă curte cu multă îndemânare fiecărui graduându-și îndatoririle. Guvernatorului îi găsi prilejul de a aduce un apropos spre a strecura cuvântul că, în iurisdicțiunea lui, cineva intră ca într'un rai; că drumurile sunt netede ca o catifea și că obladuirile cari dau provinciilor magistrați înțelepți sunt demne și de iubire și de laudă”.

Spuse șefului de poliție ceva foarte măgulitor cu privire la paza orașului; și, în convorbirea cu vice-gubernatorul și cu președintele de curte, cari nu erau încă decât în rangul de consilieri de stat, rang, care corăspunde gradului de brigadir, îi gratifică în două rânduri cu titlul prematur de *Excelența Voastră*, ceace nu împiedecă de a le fi foarte plăcut.

Urmarea fu că guvernatorul îl invită în aceeași zi la serată; ceilalți amplotaiți îl poftiră și ei, care la prânz, care la o partidă de boston, care la un ceai sărbătoresc.

Călătorul părea a ocoli pe cât cu puțință să vorbească despre sine; dacă era forțat la aceasta, o făcea cu o evidentă rezervă, iar limbajul lui, în asemenea împrejurări, afecta bucurosi formele scrisului: zicea că-i un vierme, un atom invizibil în lumea aceasta puțin demnă de a i-se da vre-o atenție mare; că a îndurat mult în viață; că, în serviciul public, fusese, pentru dreptatea lui neînduplecată, un adevărat martir; că își câștigase, prin francheta sa, mulți dușmani, dintre cari unii au

atentat chiar la viața lui; că acum, ne mai voind să se gândească decât la odihnă, începea a-l îngriji alegerea unei localități plăcute spre a se fixa acolo pentru totdeauna; și că, sosind în orașul acesta... crezuse de datoria lui neapărată să și prezinte umilele plecăciuni funcționarilor publici... mai de seamă.

Aceasta e tot ce putu să culeagă orașul din gura acestui modest personaj.

Cicikof era mulțumit de cele isprăvite și abia aștepta să se arate la serata guvernatorului. Pregătirile pe cari le găsise cu cale a le face pentru serata aceasta îi luară două drăguțe de ore, și dădu celor mai mici detalii ale îmbrăcăminteii atâta atenție cum n'am mai cunoscut nicicând un alt exemplu.

După un somn scurt care urmă după prânz, el ceru să se spele; își frecă cu săpun vreme foarte îndelungată cei doi obraji umflându-i cu ajutorul limbei; apoi luând ștergarul, aruncat pe umărul băiatului de prăvălie, își frecă cu băgare de seamă fața fragedă, începând de dinapoia urechilor, dela gât și dela ceafă până la tâmpile, la colțurile gurii și împrejurul nărilor, după ce făcu sdravăn în două rânduri gargară, suflând o bună parte din apă drept pe la nasul băiatului de prăvălie care ținea cana.

Apoi își potrivi în oglindă o vestă de batistă; își smulse doi peri din nas, și îndată după această operațiune, îmbracă o haină de culoare tutun de Spania cu ploae de aur.

(Va urma).

*) Pânză de in foarte subțire, fină.

Un scriitor

cu cunoștința cărții funduare află numai decât aplicare în cancelaria mea pe lângă condițiuni favorabile, **Dr. Mihail Moldovan**, avocat (Murăș-Ludoș.)

Cadouri de Anul-nou

poți afla cu prețuri uimitor de ieftine la firma

GRALLERT J. és FIA orologier și bijutier.

ARAD, Bulevardul-Andrássy Nr. 22.

Depozit mare în brilate, juvaricale, arginterie și oroloage.

Recomand

canari cu tril nobil

din propria, prăsilă în mare, cu prețul cel mai ieftin, exemplare excelente cu voce foarte plăcută și tremurătoare: Expedarea o fac cu poșta (rambursă) pe propriul meu rizic garantând pentru sosirea nevătămată sănătoasă și verificabilă a exemplarelor. Bărbătușii cântăreți cu 8—10—12—16—20—25 cor. Femeiuște cu 3—4—5 cor. Catalog de prețuri și îndrumări pentru tratamentul paserilor canarice la cerere trimis cu plăcere floăru, gratuit.

ISIDOR MURGU

— prășitor mare de paseri canarice —
LUGOJ, STR. GURAN Nr. 19.

SABIN SOLOMON

— Compactorie română. —

Alba-Iulia (Gyulafehérvár) Felsővártér Nr. 1.

Am onoare a aduce la cunoștința m. onor. public din tot Ardealul, că în

Atelierul meu propriu

de compactorie, aranjat după cerințele cele mai moderne primesc, orice lucrări de compactorie și cartonagiu și le executez potrivit gusturilor celor mai fine. În special executez cadre fine de icoane și portrete, mape din carton, și plüsch pentru mese de scris, pentru gulere manșete și mânusi. Mai departe cele mai de gust legătorii decorative din pele și pânză după metoda francez și englez. Cea mai solidă și mai durabilă compactorie pentru ziare, registre de casă și comptabilitate în piele și în pânză. Imi permit a atrage atențiunea asupra recuzitelor mele de aurit, cari sunt unice în felul lor. Apelând la sprijinul binevoitor român. Cu toată stima

Sabin Solomon, compactor.

În atențiunea celor ce se mută.

Instalații de lumină electrică împreună cu becuri, esecută și furnisează prompt sub cele mai favorabile condiții de plătire.

Cine dorește un fonograf bun?

Să se adreseze cu toată încrederea subscrisului și va fi pe deplin satisfăcut. Cereți catalog.

Biciclete de strap și de sport

poți căpăta cu prețurile cele mai moderate dela firma

KOCH DÁNIEL

întreprindere de instalare a sonerilor și telefonului precum și montarea bicicletelor.

ARAD, str. Deák-Ferencz Nr. 42.

Frideric Hönig

Arad, str. Rákoczi Nr. 11—28.

∴ Premiata la 1890 cu cea mai mare medalie de stat. ∴

turnătorie, fabrică de clopote și metal, aranjată : pe motor de vapor :

Fondat la 1840.

Cu garanție pe mai mulți ani și pe lângă cele mai favorabile condiții de plătire — recomandă clopotele sale cu patentă ces. și reg. invenție proprie, cari au avantajul că față cu ori-ce alte clopote la turnarea unui și aceluiaș tare și cu sunet adânc — se face o economie de 20—30 procente la greutatea metalului. Recomandă totodată clopote de fer ce se pot învârti și postamente de fer, prin a căror întrebuițare clopotele se pot scuti de erepat chiar și cele mai mari clopote se pot trage fără să se clatine turnul. Recomandă apoi transformarea clopotelor vechi în coroană de fer, ce se pot învârti cum și turnarea din nou a clopotelor vechi sau schimbarea lor cu elopote nouă pe lângă o suprasolvire neînsemnată.

Liste de prețuri și cu ilustrațiuni — la dorință se trimite gratis.

Diplomă de aur, Oradea-Mare 1891

Diplomă de argint, Budapesta 1885

Fondată în 1892

Schäffer József

compactor, Arad Strada Salac Nr. 3.

Telefon Nr. 762.

Lucrări bune, durabile! Serviciu prompt! Prețuri avantajoase!

Desfacere de
prăvălie
concesionată

Hoffmann

Sándor

ARAD, (Palatul teatrului).

Toată marfa din magazinul meu voi vinde-o cu prețul de cumpărare, unii articoli chiar și sub acest preț. Să oferă deci

cel mai bun prilej
pentru a târgui ieftin.

Paltoane-raglan lungi, pentru dame cu guler de blană, acum costă numai 19 florini, prețul de odinioară a fost 35 florini.

Căciule de blană nutria, negre, pentru copii, acum numai 1 fl. 90 cr. odinioară a fost 2 fl. 50 cr.

La mine se pot afla lucruri dela „Wiener Schossfabrik“ cu prețuri originale de fabrică, rochii frumoase în orice culoare 2 fl. 25 cr., mai fine dela 4 fl. 50—5 fl.

Albituri pentru femei, parcheturi, pânze, postavuri, dantele și articole de lux pe lângă prețuri enorm de ieftine.

Rog priviți galantarele mele.

Palatul teatrului.

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon Nr. 188.

Post sporosaşa ung. 29,349.

Banca generală de asigurare

societate pe acții în Sibiu—Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii: PARTENIU COSMA,

directorul executiv al „Albinei” și prezidentul „Solidarității”.

„Banca generală de asigurare” face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijloace: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare” le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbății de încredere ai societății. — Prospekte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat. —

Persoanele cunoscute ca acvizitori buni și cu legături — pot fi primite ori când în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare” dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cei interesați să se adreseze cu încredere la:

„Banca gener. de asigurare”

Sibiu—Nagyszeben. (Edificiul „Albinei”).

Dacă suferi în dureri de stomac,

dacă ești lipsit de apetit, dacă ți-e rea mistuirea sau dacă ai dureri cari provin din aseasta, cum sunt dureri de dinți, sgârsciuri, arsuri, apăsare în stomac, iritație de vomare, greață, răgăieli, etc. folosește:

Purgativul de fier (epehajtó) de Rozsnyai,

care e cel mai bun mijloc pentru vindecare în vreme scurtă, chiar și în cele mai neglijate cazuri de boală.

O sticlă costă 40 fleri; o duzină 4 coroane
80 fleri.

Se capătă la singurul preparator

Farmacia

ROZSNYAY M.

A R A D.

Nr. Telefonului la fabrică 423.

FABRICĂ PENTRU MATRAȚE, MOBILE DE FIER ȘI ARAMĂ.

Recomandăm Onor. public **mobilele** noastre de fier și aramă, fabricate proprii, executate excelent.

Madrațe cu ramă de fier sau de lemn, în orice măsură, executare solidă.

Efectuăm orice reparări, precum și vopsirea mobilelor de fier.

FABRICA: ATELIER:

ARAD, STR. AULICH LAJOS Nr. 14. | ÎN STR. JÓZSEF-FŐHERCZG Nr. 7.

Prețurent trimitem la cerere gratis și franco. (Telefon Nr. 423). — Rugând binevoitoarele comande, semnăm

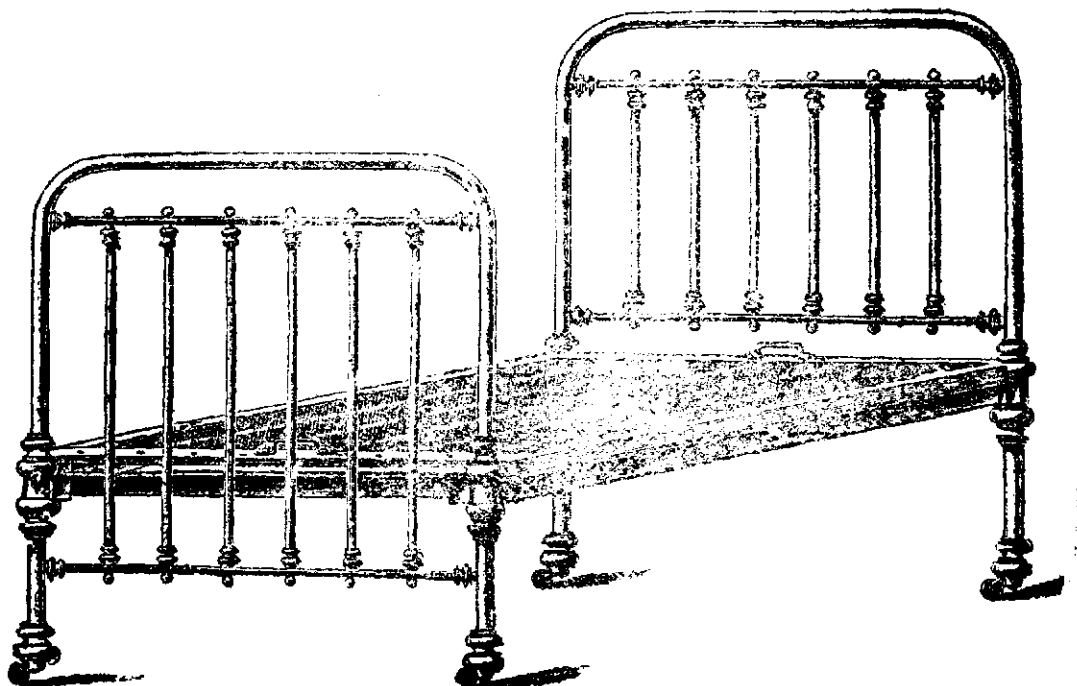
Cu stimă:

FRĂȚII FLEISCHER.

Tot aci se primește învâțăcei din casă bună, cu plată, pentru atelierul de lăcătușerie și lustruire.

Nr. Telefonului la atelier 183.

FONDAT ÎN ANUL 1898.

FONDAT ÎN ANUL 1893.

DĂMETRIU SBOROȘTIAN CROITOR PENTRU BĂRBAȚI

C a r a n s e b e ș, Strada Episcopiei (Casele proprii).

:: Ține permanent în depozitul său, noutăți din toate stofele. ::

Am onoare a în cunoștința p. t. Onor. public din Caransebeș și împrejurime, în vederea apropiatului sezon de toamnă și iarnă, că țin în depozitul meu, în mare alegere cele mai nouă și mai variate stoffe pentru costume, și stau la dispoziția clientelei mele cu bogate colecții de mustre. Mă nizuiesc continuu a-mi servi solid clienții și a le îmbia numai ce e mai nou.

Nr. telefonului 604.

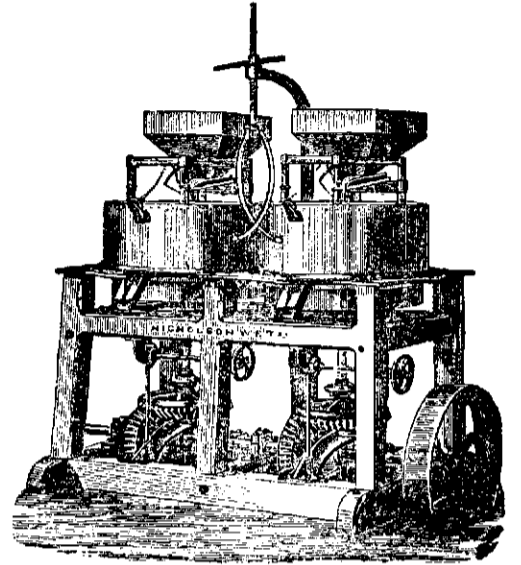
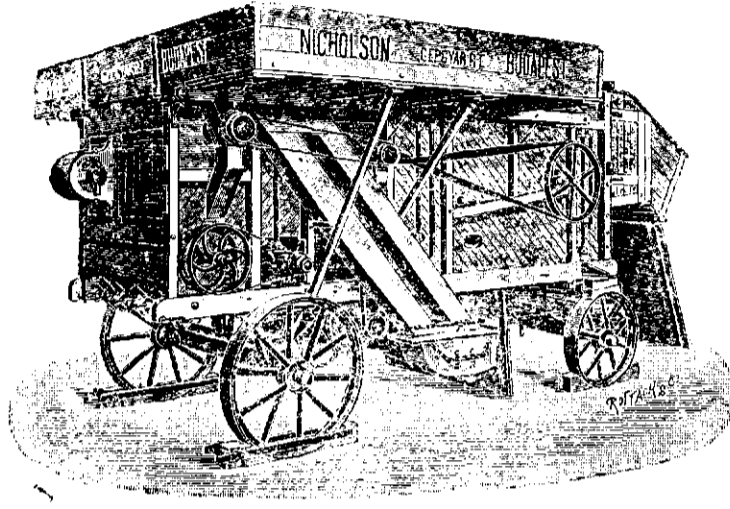
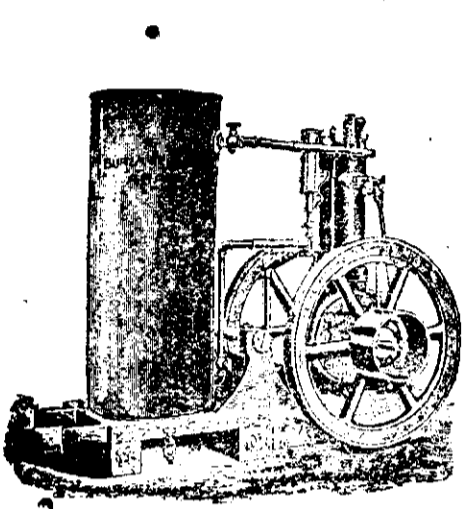
Nr. telefonului 604.

FRĂȚII BURZA

Cea mai mare firmă românească din Ungaria.

Arad, Boros Béni-tér Nr. 1.
(Casa proprie).

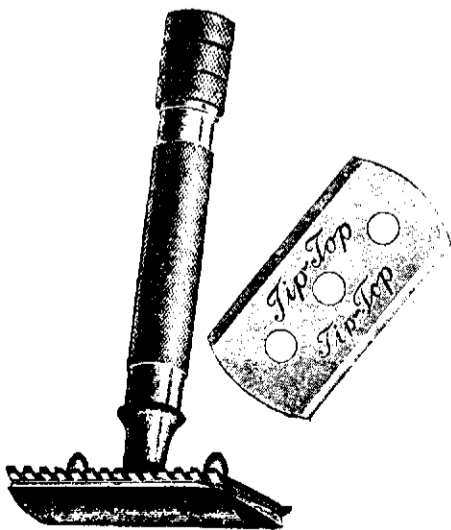
Recomandă magazinul lor bogat asortat de **ferării, arme** și tot felul de **mașini agricole**, arangem **mori cu motoare, mașini de trierat** cu aburi, mașini de trierat cu motor, și tot felul de **motoare** cu benzină cu oleiu brut și cu sugătoare cu gaz prețurile cele mai moderate și pe lângă plătire în rate.

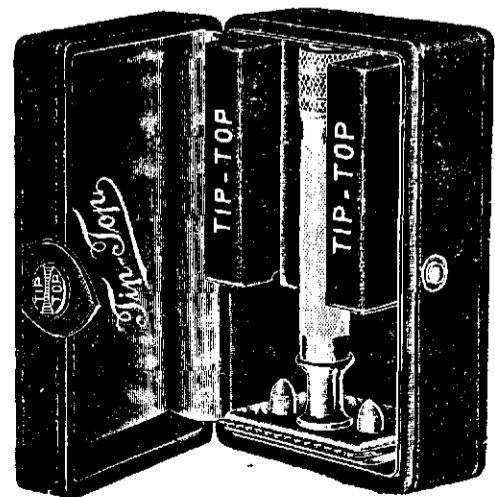
Cu garnituri pentru trierat și cu prospecte pentru mori servim bucuroși, eventual pentru primirea lucrurilor acestora și facerea contractului mergem la fața locului pe spesele noastre. Mare asortiment de osii Steier și originale Winter.

„Catalog trimitem gratuit“.

J. NADER CUȚITAR. ARAD. (Palatul-Minoriților).

Indeplinește tot felul de ascuțiri și reparări, ce cad în această branșă. — Are în depozit cele mai fine articole de oțel: bri-ceaguri, foarfeci, briciuri precum și farfurii alese și diverse articole de alpaca soiul renumit Szandrik. Atelier special pentru
:-: reparări. :-:

Stabiliment de ascuțitorie aranjată cu putere electrică.

Nouă tipografie românească în Arad, strada Zrinyi Nr. 1a.

Tipografia „Concordia”

atelier tipografic al ziarului „ROMÂNUL” și al
foii populare a partidului, „POPORUL ROMÂN”

Anunță cu adânc respect onoratului public românesc în-
trarea sa în activitate, în serviciul cultural al neamului,
stând la dispoziția comitetului nostru național. :: ::

Provăzută cu aranjament tehnic modern, care
îi dă putința să execute lucrări alese și
o o artistice în ale tipografiei, o o

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Tipografia „Concordia”

are afară de mașina mare, cu care se tipăresc
organele publicistice ale partidului nostru națio-
nal, încă două mașini, noi, apte pentru executarea
celor mai fine lucrări grafice :: :: :: ::

Tipărituri de bancă, tot soiul de tipărituri pentru birouri
avocațiale, invitații, anunțuri și orice fel de tipăritură se
execută solid, frumos și se compută cu prețuri moderate la

Tipografia „Concordia”

Roagă onoratul public românesc pentru binevoitorul sprijin.

Fondat în anul 1885.

Fondat în anul 1885.

„TIMIȘANA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACTII ÎN TIMIȘOARA.

Centrala: Timișoara-centru (Belváros) Piața Balázs-tér Nrul 1 (Palatul Mocsonyi).

Filialele: „ „ Buziaș, — Recaș, — Giacova, — Delta. „ „

Capital propriu 1,500.000 cor. Depuneri 5,000.000 cor.

Telefon: Centrala, Direcțiunea: Nrul 510.

Contabilitatea: Nrul 1149.

„ Filiala Buziaș Nrul 10. Filiala Recaș Nrul 14. Filiala Giacova Nrul 16. Filiala Delta Nrul 26.

Depuneri spre fructificare, despre cari eliberează libel. Administrează depuneri cu case de economizare.

Plătește deponenților după mărimea sumei depuse 4 și jumătate și 5 procente interese, fără nici o detrager.

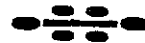

După toate depunerile contribuția (darea) de interese o plătește institutul separat.

Depuneri până la 10.000 cor., după starea casei se plătesc și fără abdicere.

Escomptează cambii și acordă credite cambiale cu acoperire hipotecară.

Dă avansuri pe efecte publice (Lombard).

Acordă împrumuturi hipotecare pe case de închiriat și pe proprietăți de pământ.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Institut de asigurare ardelean

„TRANSSYLVANIA“ SIBIU, str. Cisnădiei 5.

Edificiile proprii.

Asigurări împotriva focului,

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile, etc. pe lângă premii recunoscute de cele mai favorabile condiții.

Asigurări asupra vieții

(pentru învățători și preoți români gr.-or. și gr.-cat. dela așezămintele confesionale cu avantajii deosebite), pe cazul morții și cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asigurări de zestre (copii), pentru serviciul militar, asigurări pe spese de înmormântare.

Asigurări de accidente corporale,

contra infracției (furt prin spargere), și alte nenorociri întâmplătoare.

Asigurări contra grindinei (de piatră). Asigurări de pagubă la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1910.	K.	5,003.540.78
Capitale asigurate pe viață achitate	„	4,834.801.12
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1910	(foc	119,830.992.—
	(viață	11,020.266.—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	„	2,204.317.—

Prospecte în combinațiile cele mai variate se trimit și se dau gratuit orice informații în birourile direcțiunii, str. Cisnădiei nr. 5, la agentura principală în Arad, Brașov și Cluj precum și la toate agenturile locale.

Persoane versate în acuziții, cari au legături bune, se primesc în serviciul institutului cu condiții favorabile.

Telefon Nr. 556.

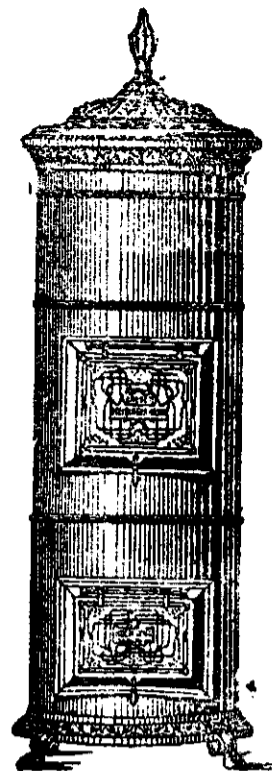
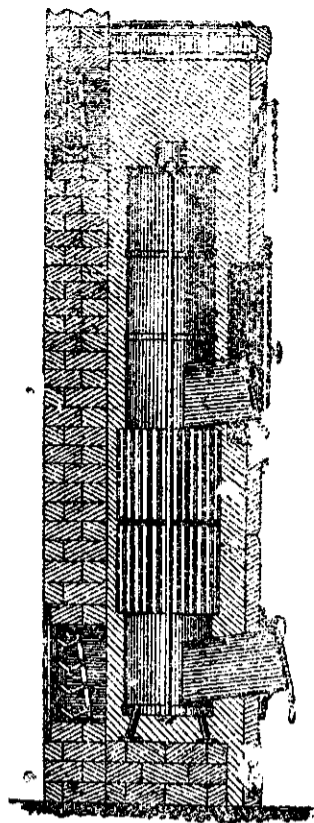
Szilágyi és Társa

Arad, Str. Béla (Béla-tér) Nr. 2.

Distins cu „Grand Prix“ și marea Diplomă de onoare, de la expoziția internațională din Timișoara în 1908.

Distins cu „Grand Prix“ și marea Diplomă de onoare, de la expoziția internațională din Timișoara în 1908.

Recomandă căhale și cuptoare pentru cină (mașini de gătit) din material rezistent la foc, recunoscute ca cele mai bune.

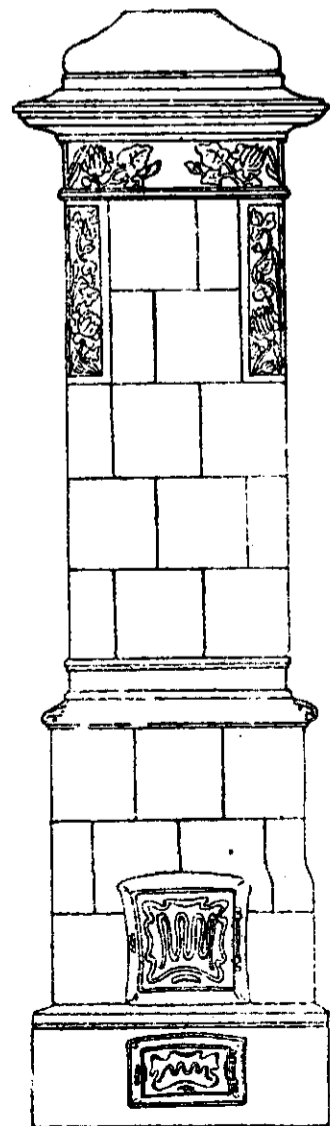
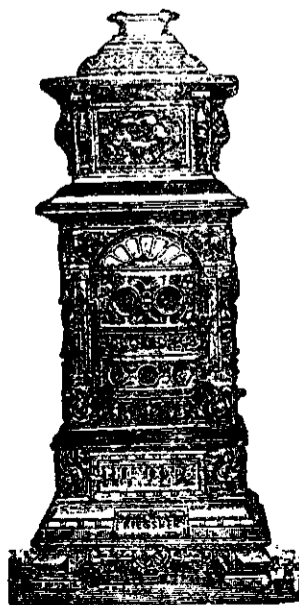
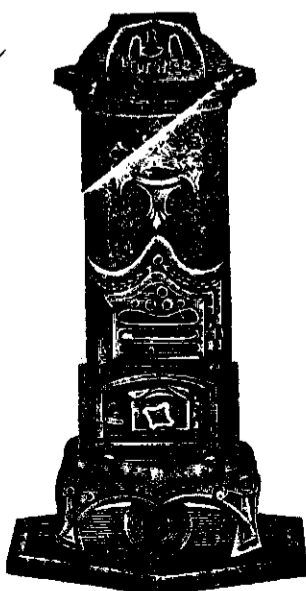
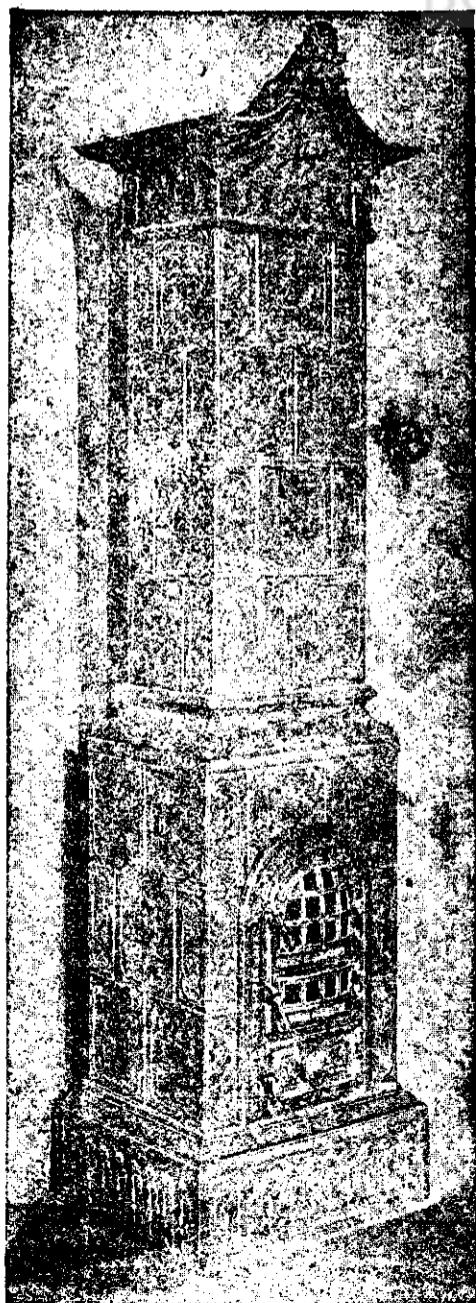
Se angajează pentru a providea cu aranjament de încălzire dela centru, după sistem „Maidinger“. Căptușirea vanelor de scaldă și de păreți — pe lângă cele mai moderate prețuri.

Mutarea căhalelor și a cuptoarelor precum și ameliorarea lor, să efeituește urgent și special.

Depozit în olane și căhale cu încălzire rapidă.

Cu preț-oferte și desemnuri servim cu promptetă.

Depozit special de fabrică în căhale continuu arzătoare sistem „Riesner“.

Căhale sistem „Riesner“ continuu arzând.

TIPARUL TIPOGRAFIEI „CONCORDIA“ ARAD.